

Kéziratokból
cikkeket csak ak-
kor küldünk vá-
sra, ha helyet
mellékletnek. Ké-
rleteket hat hét-
nél tovább nem
őrzünk.

Bejelentés:
III., Mafeljár-
tás 47.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE

Cikkeket csak a
szerző engedelmé-
vel, ismét egy-
tartalmát A NŐ és
a társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvonni.

Kiadóhivatal:
Madrásvár 53.
Telefon 80-78.

TARTALOM: Rudolf Goldscheid: A nőkérdés mint fejlődési probléma. — Az iskola jövője. — Dr. Käthe Schirmer: „Vendégeim voltak”. — Glosszák. — Ella Berger: Hogyan ápolja a testét a dolgozó nő. — Szemle. — Irodalom. — M. Roda-Roda: Annuska. — A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. — A Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei.

Az egyesületek rovatainak közleményei igen fontosak!

A belpolitikai bonyodalmak kibontakozási folyamatában egyetlen egy dolog bizonyos: mindenekelőtt a választójogi reformot kell és fogják csinálni, bármely párt vagy csoport jusson is kormányra. Agitációnk a nők választójogáért mozgalmunk megindítása óta soha sem szünetelt. Akkor sem, amikor az egész politikai élet területéről leszorították és le engedték szorítani a választójogi reform kérdését. A parlamentáris reform jelenlegi aktualitása fokozottabb agitációra serkent bennünket. A nők választójogának minden barátja kell, hogy sorompóba álljon most. A végső küzdelmek közelednek. A mozgalomnak szüksége van minden egyes harcosának teljes odaadására. Számítunk összes tagtársaink lelkes munkájára!

Feministák Egyesületének politikai bizottsága.

A NŐKÉRDÉS MINT FEJLŐDÉSI PROBLÉMA.

Írta: RUDOLF GOLDSCHIED, Wien.

Az emberek túlnyomó többsége azt hiszi, hogy a nőkérdés csak a nőkre vonatkozik, sőt olyanok is vannak még mindig, akik azt tartják, hogy a nők sorában azok az értéke-
sebbek, akik a nőkérdéssel nem törődnek. Annak, hogy még szellemileg magasan álló emberek is a legcsekélyebb megértés nélkül állnak néha a nőkérdéssel szemben, legfőbb

oka abban rejlik, hogy természettudományi és szociológiai tudás aránylag ritkán található együtt. Ha tekintjük, hogy a nő a mai társadalomban milyen helyzettel áll szemben, azt találjuk, hogy a gazdasági körülmények a nőt mind nagyobb számban ellenállhatatlan erővel sodorják bele a kenyérkeresetbe, mert egyrészt a nemzetközi verseny olcsóbb munkaerőt részesít előnyben, másrészt pedig a termelési viszonyok úgy alakultak, hogy a nő a család szükségletét otthonában nem tudja gazdaságosan kielégíteni. A nőnek tehát el kell hagynia a védett családi légkört és azokat a történelmi hatalmakat, amelyek erre kényszerítik, nem szünteti meg a nőnek a családba tartozóságáról zengett legszebb frázis sem.

A nőnek a termelési folyamatba történt bekényszerítése azonban a családi élet és a fajfejlődés súlyos bajainak egész seregét idézte elő. Ezért nagyon indokolt, ha rámutatnak azokra a veszedelmekre, melyeket ez a helyzet teremtett. Másrészt azonban kétségtelen, hogy a nő csak azóta képes a nemi rabságából kiszabadulni, amióta módjában van a kenyerét — különböző pályákon — önállóan megkeresni. Azzal a ténnyel állunk tehát szemben, hogy a nővédelem mélyítése és a női jogok kiterjesztése között egy bizonyos antagonizmus áll fenn. Az alapkérdés tehát, amellyel foglalkoznunk kell, a következő: Milyenek legyenek a nővédelmi törekvések, hogy a nőket jogaik kiterjesztésére irányuló küzdelmükben ne befolyásolják? A válasz nagyon egyszerű: A nőket a fejlődésük megkívánta szükségleteikben csak úgy védhetjük hathatósan, ha segítségükre vagyunk, hogy kivívják polgári egyenjogúsításukat. A történelemben mindenütt megfigyelhetjük, hogy a haladással járó egyes hátrányokat nem az előbbi állapotba való

visszatérés szünteti meg, hanem csakis az energikus továbbhaladás. Egyszerűen képtelenek vagyunk belátható időn belül kipusztítani a világból azokat a tendenciákat, amelyek a nőt kenyérkeresetre kényszerítették. Ezeket a momentumokat a nemzetközi verseny hozta létre, ugyanaz, amely az átlagos házasságkötési kort kitolta és létrehozta azt a helyzetet, hogy egyre növekszik azon nők száma, akik nem találhatnak eltartóra a férjben. A középosztályban a nőkérdés főleg mint leánykérdés válik érezhetővé. A szülőknek arra kell törekedniük, hogy leányaik önálló foglalkozáshoz lássanak, hogy meglegyen a kenyerük, ha esetleg nem is tudnak férjhez menni.

Ezekben a dolgokban a múlt idők állapotaira visszatérni nem lehet. A kenyérkereseti munka nem jog, amelyet a nő a társadalomtól kivívott magának, hanem kötelesség, amelyet a gazdasági fejlődés rótt rá. A mai kultúra már nem nélkülözheti a nő kenyérkereseti munkáját. De azt megteheti a mai társadalom: dolgoztathatja a nőt, mint a férfit, azoknak a jogoknak megadása nélkül, amelyek birtokában megállhatná vele a versenyt, anélkül, hogy a szervezetét súlyosan károsítaná. És tényleg ezt az utat választotta a társadalom. Kényszeríti a nőt, hogy elhagyja a házat, de szemrehányást tesz neki, amiért megteszi. Súlyos problémák megoldásának ez a módja jellemző mai társadalmunkra. Ahol komplikált organizációk volnának szükségesek a szociális átalakulásokhoz való üdvös alkalmazkodásra ott egyszerűen képmutatással vonja ki magát a kötelességteljesítés alól. Az egyéneket személyesen okolja azért, ami szociálisan elkerülhetetlen. Általában roppant könnyelműen bánik az ember életével és egészségével. De a nőkérdés éppen azért oly rendkívül fontos része a szociális problémának, mert a nő egészségének megromlása – az új nemzedékkel való szorosabb összefüggés folytán – sokkal hamarabb megboszulja magát a társadalmon, mint a férfiakkal szemben elkövetett könnyelműség. Nem szabad ugyanis megfedkezni arról, hogy fajfentartás tekintetében a természetben – hogy úgy mondjam – teljes a nemek egyenjogúsítása. Minden gyermek egyenlő mértékben produktuma a férfi- és a női csirasejtnak. A nőnek azonban azáltal, hogy a megtermékenyített tojás az ő szervezetében fejlődik ki, sokkal intenzívebb része van a fajfentartásban, mint a férfinak. Természetes az is, hogy a túldolgozott és rosszul táplált szervezet nagyon rossz talaj az embrió kifejlődésére. A férfi munkarejével nagy mértékben vissza lehet élni anélkül, hogy a faj tönkremenne; a nő egészségének könnyelmű kockáztatása ellenben arány-

lag gyorsan nyilvánul. És ezért ki kell mondani: ha a nőt az ipari munka ártalmai ellen rövidesen hathatós védelemben nem részesítik, akkor rövid időn belül olyan visszafejlődés állhat be a társadalomban, amellyel nehéz lesz megküzdeni.

Azt jelenti ez, hogy a nőt vissza kell adni kizárólag fajfentartási kötelességének? Korántsem. Nem csupán a fajfentartása a kritériuma kulturális fejlettségünknek, hanem éppen olyan, sőt nagyobb mértékben a fenntartás módja. Nagyon helyesen jegyzi meg Rosa Mayreder „Kritik der Weiblichkeit” című zseniális művében, hogy a nő fajfentartási szolgálata következtében a rövidebbet húzta egyéniségének kifejlesztése tekintetében. Eddig kétségtelenül így volt, de nem kell, hogy ezután is így maradjon. A fajfentartási kötelességek eddig azért voltak annyira súlyosak, mert kulturális vívmányaink rengeteg emberáldozatot kívántak. Világos, hogy ha a társadalom az egyes ember életével nagyon könnyelműen bánik, mert meg van róla győződve, hogy emberanyag nagy bőségben van a világon, akkor a születések számának nagysága kívánatos. De ha kevésbé könnyelműen bánunk a meglévő emberanyaggal, akkor kisebbek a hézagok, melyeket új emberekkel kell kitölteni és ugyanily mértékben könnyebbé válik a nő fajfentartási munkája is.

A mai viszonyok között a nő természetlen termékenységre van kárhóztatva; sok gyermeket kell a világra hoznia, mert megélhetési viszonyai nem engedik meg, hogy minőségileg értékes utódokat produkáljon és mert az utódai olyan gyilkos milióbe kerülnek bele, amelyben csak kevesen boldogulnak és pedig korántsem a kiválóbbak. Ha tehát a társadalom jobban gondozza az egyes embert, nincs szüksége sok újszülöttre és az asszony felszabadul súlyos fajfentartási kötelességeinek egy része alól annyira, hogy marad ereje egyénisége kifejlesztésére is. A nő egyéniségének teljesebb kifejtése viszont nem csupán a nő érdeke, hanem a mai viszonyok között egyszerűen nem engedhetjük meg magunknak azt a luxust, hogy szellemileg kevésbé fejlett asszonyaink legyenek. A mai társadalom oly magas igényeket támaszt szellemi, erkölcsi és fizikai tekintetben minden egyes tagjához, annyira rá van utalva minden bennünk rejlő erő legteljesebb kifejtésére, hogy kulturális tekintetben semmiképpen sem boldogulhat azzal az asszonnyal, aki pusztá eszköze a férfi nemi ösztöneinek. A modern kultúra új feladatokat ró az asszonyra; ha azt akarjuk, hogy ezeknek meg is tudjon felelni, az itt előálló nagyobb megterhelést az ellenkező téren nagyobb könnyítésekkel kell ellensúlyozni. Ez a könnyítés elsősorban a fajfentartási munka csökken-

tésében áll, azután ki kell terjednie arra is, hogy a nőt megóvja az új helyzetében fenyegető veszélyektől.

A fajfentartási szolgálat könnyítését célzó tendencia kultúrnépeknél már ma is mutatkozik. A születések száma az összes kulturállamokban állandóan csökken. Ez a csökkenés kétségtelenül sok esetben leli magyarázatát a házasságkötések ritkulásában, nemi betegségekben és kényelmi szempontokban. E jelenség legfőbb oka azonban mégis a szélesebb néprétegek fokozódó kulturális érettsége, amely nem engedi meg, hogy céltalanul szaporítsák gyermekeik számát anélkül, hogy eltartásuk kérdésével törődjenek. Az utódokkal szemben fenálló felelősségérzet növekedése az, ami a születések számát állandóan apasztja és az ellene irányuló törekvések mindaddig eredménytelenül visszapatannak a növekedő kulturális érettség bástyájáról, amíg nem történik gondoskodás a születendő gyermekek jobb eltartásáról. A nő fajfentartási munkájának ez a csökkentése azonban korántsem elegendő arra, hogy a nőt a generatív egészség megőrzésében megvédje. Ha a társadalomnak kevesebb utóddal kell beérnie, de a szociális viszonyok a régiak maradnak, úgy, hogy az aszszonyok – noha kevesebb gyermeket hoznak a világra – nem képesek minőség tekintetében jobbat produkálni, akkor a degenerálódás legkülönbözőbb jelenségei fognak mutatkozni és olyan viszonyoknak nézünk elébe, mint amilyenek ma Franciaországban uralkodnak.

A relatíve legmegbízhatóbb biztosítéknak eddig minden társadalmi rétegnél a politikai jogok kiterjesztése, nevezetesen az általános választójog bizonyult. Akinek szavazata van, az egy darab politikai erővel rendelkezik, nincs már tehát arra utalva, hogy a kívánságait ellenszolgáltatás nélkül teljesítsék. Kívánságai és szükségletei iránt kezdenek is hamarosan mindenfelé érdeklődni.

Vitális érdeke a társadalomnak, hogy kielégítse a nő speciális szükségleteit, amelyek korántsem kizárólag szexuális természetűek, mint ahogy frivolán állítani szokták. Azért fontos érdeke ez a társadalomnak, mert e szükségletek kielégítése elsőrangú feltétele a családi élet üdvös kialakulásának és vele együtt a fajfejlődésnek is. Mindannak, amit a nők jogainak kiterjesztése ellen fel szoktak hozni, éppen az ellenkezője igaz. Mindig azt hangoztatják, hogy a nőnek a faj egészsége érdekében a házban kell maradnia. holott a valóságban a dolog ma úgy áll, hogy egészséges faj csak akkor érhető el, ha a nő, akit a körülmények már réges-régen rákényszerítettek arra, hogy az otthon védett légkörét elhagyja, energikus küzdelembe fog polgári egyenjogúsításáért és új otthon hódít magának és az otthonon kívül

sem nélküli a jogvédelmet, úgy hogy különleges sajátságaiban teljesen kifejlődhessék és ne süllyedjen le a teljes nemi és emberi nyomorúságba. Tehát éppen azért, hogy a nő nő maradjon, hogy a család szét ne robbanjon, arra kell törekednie a nőnek, hogy megszerezze politikai jogait. És még nagyobb hazugság és tévedés az, hogy a nőt a politikai jogokban intellektuális inferioritására való hivatkozással nem akarják részesíteni. A politikai jogokat már régen nem követelik intellektuális képességek alapján és mindenki tudja, hogy a társadalom egy-egy rétegének a szükségletei csak akkor érvényesíthetők, ha megfelelő képviselőt találnak a törvényhozó testületben. Az emberi természet ma még nem elég önzetlen ahhoz, hogy mások szükségleteit épp úgy érezze, mintha az övéi volnának. Gondoljunk csak a munkásság fellendülésére ahol és amióta általános, titkos, egyenlő és közvetlen választójoga van. Manapság mindenki igen nagy súlyt helyez arra, hogy érdeklődést mutasson a munkásmozgalom iránt és ha sok párt a valóságban egy szikrányi érdeklődést sem érez a munkásvédelem iránt, mégis szükségesnek tartja, hogy ezt az érdeklődést fegalább mutassa, ami már magában véve is eredmény. Amilyen fellendülést mutat a munkásság fizikai, szellemi és erkölcsi téren, ahol és amióta választójoga van, ugyanolyan fellendülés áll elő minden bizonnyal akkor is, ha a nő megszerzi az aktív és passzív választójogot. Amíg ennek birtokában nincs, a helyzet olyan, mintha egy organizmusban a szervek egy fontos csoportja nincs összefüggésben az agyvelővel.

A nők kívánságaira ma senki sincs figyelemmel, mert egyetlen pártnak sem létérdeke a teljesítésük. A szociáldemokrácia persze fenállása óta élénken foglalkozik a nők követelményeivel, de neki is csak igazságérzetből kell ezt tennie, nem szervezeti kötelessége. A nők, minthogy még nem rendelkeznek tényleges politikai erővel, nem is adhatnak a szociáldemokrata pártnak ebbéli fáradságáért teljes ellenszolgáltatást. Amint a nők aktív és passzív politikai jogok birtokába jutnának, azonnal általános verseny kezdődne a kívánságaik teljesítésére vonatkozó ígéretekkel. Akkor már nem a nő szexuális kegyeiért versenyeznének, hanem a szavazatát igyekeznének megszerezni, ami igen nagy haladás volna. Nagy haladás nem csupán magára a nőre nézve, hanem még lényegesebb haladás a társadalom helyes fejlődése szempontjából. Mert a nő a generatív egészség őre, ő a család tipikus képviselője, ami tehát az ő fejlődésében történik, egyúttal a faj és a család fejlődését is szolgálja.

Hogy a nő nem alkalmas vagy nem képes a női nem követelményeit a törvényhozó testületekben képviselni, azt csak az állíthatja, akinek sohasem volt alkalma nőket nyilvános szereplésük közben megfigyelni. Én a magam részéről már sok nővel találkoztam a közéletben, akiknek a fellépése a legmélyebb benyomást tette rám.

Meg vagyok győződve, hogy éppen a nők között még sok a politikailag kihasználatlan erő, amely töről metszett frissességével új életet visz majd a politikába. Csak akkor valósul meg Göthe Faustjának jóslata a bennünket felemelő örök nőiességről, ha a nő munkateljesítményének kulturális értékét teljesen felismerjük. Nem individuális szellemben, hanem szociális értelemben kell Göthe látnoki szavát értelmeznünk. Az örök nőies a szociális hatásában az, ami bennünket felmagasztosít. Amíg azonban a nőt csupán nemi lénynek tekintjük és mint ilyet használjuk ki, nem tudja véghez vinni azt a nagy evolúciós munkát, amelyet tőle elvárunk.

Csak az új asszony, a szociális lény, a szellemileg teljesen érett és politikailag egyenlő jogú egyéniség bizonyulhat a társadalom generatív egészsége igazi őrzőjének, csak ő tudja „természetes hivatását” teljesen betölteni, anélkül, hogy kulturális hivatásáról le kellene mondania. Mindezt azonban csak akkor lesz képes elvégezni, ha végre belátjuk, hogy a nőkérdés több, mint pusztán nőkérdés, több mint pusztán humanitás, sőt több, mint egy pusztán jogi kérdés, hanem lényeges alkotó része a szociális kérdésnek, lényeges alkotó része az emberi fejlődés problémájának.

Ezért a legnagyobb energiával szólítok fel minden nőt, tartson ki fáradhatatlanul a küzdelemben, ama sok frázis ellenére is, amellyel diadalútjában felakarják tartani. Mert győzni fognak a nők és pedig aránylag rövid idő alatt. Győzniük kell, mert velük van a tudomány, minthogy minden újabb kutatási eredmény újabb fegyvert ad a kezükbe, de mellettük szól a gazdasági fejlődés is és erő tekintetében is előnyös a helyzetük, mert velük van az összes munkásság. Ily módon nemcsak az az előnyük, hogy a legjobb argumentumok és a szükséges erőforrások velük vannak, hanem az is, hogy nem szól egyéb ellenük, mint berozsdásodott szokások és szexuális maradiság. Kívánságaik teljesítése elengedhetetlen feltétele a modern kultúra magaslata megtartásának. A társadalomnak azonosítania kell magát velük, ha nem akar elpusztulni a nőkel szemben elkövetett bűnei miatt. A nő előrenyomulása nem tűr feltartóztatást.

Fordította: G. J.

AZ ISKOLA JÖVŐJE.

A B. H. egy cikke megdöbbentő, valósággal kétségbeejtő világot vet állami iskoláink szellemére. Eddig a pap volt az út az iskolában, mellette most a katonának adnak dirigáló hatalmat. Mit is keres majd benne végül a tanító?

A cikket egész terjedelmében közöljük. „A céllövés az iskolában” címen július elején ezeket írta a B. H.: „A középiskolák országos tornaünnepének elmaradása egy meglepetéstől fosztotta meg az országot. Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter ugyanis elhatározta, hogy a tornaünnepet követő napon ifjúsági katonai céllövő-ünnepet rendez, amelyen az ifjúságnak alkalma nyílik a céllövésben történt kiképzését bemutatni. A tornaünnepel együtt azonban elmaradt a céllövés is, de már a jövő évben a honvédelmi minisztérium önálló céllövő-ünnep rendezését tervezi. Akkor majd a nagyközönség is meggyőződhetik arról, hogy minő ügyességre tettek szert ifjaink a katonai puskával való céllövésben, amit középiskoláinkban Jekelfalussy honvédelmi miniszter és államtitkárja, Bolgár Ferenc honosítottak meg.

A legutolsó háborúk tapasztalatai bebizonyították, hogy a gyalogság kiképzése a céllövésben a siker egyik legfontosabb tényezője. A katonáskodásnak aránylag rövid ideje azonban erre nem nyújt alkalmat s ezért már az iskolában és az ifjúsági egyesületekben is lehetővé kell tenni az ifjúságnak, hogy a céllövésben gyakorolhassa magát.

A középiskolákban meghonosított katonai kiképzés főcélja a hadipuska megismerése, a célbalövéshez szükséges elméleti ismeretek és gyakorlati ügyesség elsajátítása; a gyutaccsal és az élestöltéssel való célbalövés gyakorlása. A katonai gyakorlatokból csakis azokra tanítják az ifjúságot, melyek egyrészt a test edzésére alkalmasak, másrészt a helyes és biztos fegyverkezelés biztosítására elkerülhetetlenek. A teljes katonai alaki kiképzésre való törekvést mellőzni kellett, mert az alakíások túlságos előtérbe tolásával az egész értéktelen katonádsi játékká fajulhatna. A kiképzésnek katonai vezetés és felügyelet alatt kell történnie, hogy ezáltal a kellő egyöntetűség, továbbá a kiképzés komolysága és haszna biztosítható. A kiképzéshez szükséges fegyvereket, lövészet és felszerelést a honvédelmi miniszter ingyen adja.

A katonai céllövésben való kísérletezésre a honvédelmi miniszter 1906. november 13-án először a zilahi és a miskolci református főgimnáziumot és az erdélyi római katolikus státusnak Mailáth Gusztáv gróf püspök vezetése alatt álló igazgatótanácsát szólította föl, mely a felügyelete alatt álló hét főgimnázium tanári karának kívánságára már korábban kérte a katonai kiképzés meghonosítására a honvédelmi miniszter támogatását. A szervezésnél mellőztek minden tetszetős külsőséget, a külön zászlóaljok szervezését és a külön katonai egyenruha rendszeresítését, stb. A tanítás a rendes iskolai tornaoktatás keretében és a rendszeresített játékdélutánokon folyt.

A kísérletek meglepően fényes eredménnyel végződtek, mire más iskolák és sport- és ifjúsági egyesületek is tömegesen fordultak a honvédelmi miniszterhez, hogy a kísérletekben szintén részt vehessenek. A honvédelmi mi-

niszter már 1907. januárjában elérkezettnek látta az időt arra, hogy a mozgalom céljáról, az addig folytatott kísérletekről a közös hadügyminisztert tájékoztassa és egyidejűleg arra kérje, hogy az ifjúság katonai kiképzését a honvédelmi miniszter támogatásával rendszeresíteni óhajtó olyan iskolák és egyesületek szimata, melyeknek székhelyén honvédség nincs, a szükséges oktatók az erre önként jelentkező közös tisztek és altisztek közül szintén kirendelhetek legyenek. A hadügyminiszter a tájékoztatást örömmel vette tudomásul és a közös hadseregbeli csapatoknak a kiképzésben való részvételére nézve a honvédségnél érvényben átlóhoz teljesen hasonló Útmutatást adott ki, melynek alapján ma már sok városban közös hadseregbeli tisztek is nagy buzgalommal működnek e téren.

Ugyanakkor a honvédelmi miniszter a kultuszminisztert is arra kérte, hogy a katonai kiképzéssel való kísérletezésre az állami középiskoláknak is nyújtson alkalmat. A közoktatásügyi miniszter erre mind a tizenkét tankerületi főigazgatót utasította, hogy a középiskolákat a kísérletezésre való jelentkezésre szólítsák föl s a jelentkező iskolák közül minden tankerületben egy-egy, összesen tehát 12 középiskolát bizzanak meg a katonai kiképzésnek kísérletképpen való rendszeresítésével. Érdekes, hogy a kísérletezésre az iskolák meglepően nagy számban jelentkeztek (csak a VII. és VIII. osztály) s több igazgató és főigazgató külön kérvényben kérte a honvédelmi minisztert, hogy a kísérletezést a tankerületnek ne csak egy, de valamennyi vagy legalább több iskolájára terjessze ki.

Hogy a kísérletekről a kultuszminiszterhez érkezett jelentések is kedvezők voltak, mutatja az a körülmény, hogy a kultuszminiszter 1908 márciusában kiadott engedelmét kiterjesztette Magyarországon valamennyi középiskolájára.

A tanítás folyt 1909 március végén 1 elemi népiskolában, 73 középiskolában, 4 polgári fiúiskolában, 5 tanítóképző-intézetben, 2 ipari szakiskolában, 7 kereskedelmi szakiskolában, 2 különleges iskolában és nevelő-intézetben, 9 főiskolában, 6 céllövő-egyesületnél, 10 sportegyesületnél, 22 ifjúsági egyesületnél; összesen 141 iskolában és egyesületben. Az 1907/8. iskolai évben a rendszeres kiképzést teljesen befejezte: 1 elemi népiskolában 50, 26 középiskolában 1260, 1 polgári fiúiskolában 100, 1 felső ipari szakiskolában 30, 1 tanítóképző-intézetben 52, 4 főiskolában 169, 2 ifjúsági egyesületben 35, 3 sportegyesületben 120, 1 céllövő-egyesületben 182; összesen 40 iskolában és egyesületben 1998 ifjú. Az 1909 március végén a tanfolyamokon összesen 6647 ifjú (közöttük 3556 középiskolai tanuló) nyert oktatást.

Egy-egy tanfolyamnak a szükséges fegyverekkel és egyebekkel való felszerelése, átlag 50 tanuló mellett, a honvédelmi költségvetést az első évben kerek számban 140 koronával terhelte meg; a lövészer (1500 éles és 5000 gyutacs-töltés) ezenkívül 209.75 koronába kerül; a következő években már csak a lövészer ajándékozása és az utazási illetékek fődözése okoz költséget. Ilyen célokra 1907-ben: 5000, 1908-ban: 15.000, 1909-ben: 25.000 korona volt a honvédelmi tárca költségvetésébe fölvéve. A közoktatásügyi miniszter is hozzájárul a költségekhez és a pénzügyminiszter majdnem 1000 darab régi rendszerű, a pénzügyörsg által használt karabélyt

bocsátott e célra a honvédelmi miniszter rendelkezésére.”

Ezt a júniusi cikket harmonikusan kiegészíti a sajtónkat legutóbb bejárt az a hír, hogy Pestmegye június hóban tartott közgyűlése elhatározta, hogy a megyeterületére kiterjedő hatáskörrel, iskolai zászlóalj-felügyelői állást szervez, feladatává tevén a felügyelőnek az iskolai zászlóalj helyszíni ellenőrzését, irányítását, továbbfejlesztését stb. A közgyűlés ezen határozatát most a belügyminiszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg jóváhagyta. Az új állást rövid időn belül már be is töltik.

Minden kultúrigényt megszegyenítő iskolahiány, roskadozó iskolaépületek, túlzásfolt tantermek, éhező iskolagyermek és a közoktatásügy ezer más bajára mindig csak az a válasz: nincsen pénz! De a kultúraterjesztésre alig alkalmas iskolák katonai felszerelésére íme mégis jut pénz. Sőt jut új katonai állások kreálására és fizetésére is.

Fejünk felett a repülőgép, mindennapi életünkben mindnagyobb teret hódít a technika, a kémia. De természettudományokra nem jut több idő az iskolában, mert a gyilkolásban való szorgosabb kiképzés a tudnivalók legfontosabbja. Valóban nem csodáljuk, ha vallás-, honvédelmi- és közoktatásügyi minisztériummá olvad majd össze az ifjúság oktatásában osztozó három elem.

Mindenkinek van irányító befolyása az ifjúság oktatására, nevelésére, csak azoknak, akik egymaguk felelősek a nevelés eredményeiért, csak az anyáknak nincs.

„VENDEGEIM VOLTAK”

Írta: dr. KÄTHE SCHIRMACHER, Paris.

Aki komoly dolgokkal foglalkozik, aki azon fáradozik, hogy az emberiséget felületességéből, léhaságából, megrögzöttségéből felrázza, ismeri azt a kényelmes mentesítet, melyet így fejeznek ki: „Vendégeim voltak”. Ezzel a mondással intéződik el az elmulasztott kötelesség, elfelejtett ülés, el nem olvasott könyv, el nem intézett sürgős ügy. „Vendégeim voltak”. Ez a jelenség különböző formákat ölt. Már a parabolában is olvassuk, ahol a meghívottak nem jelennek meg Krisztus vacsoráján, mert földi érdekeik ellenkeznek a szellemeikkel. Akárcsak manapság, amikor „vendégeink voltak”.

A látogatások ördöge különösen az asszonyokat sújtja. Berlichingeni Götz már az írást is „szorgos semmittevésnek” nevezi. Mit mondjunk akkor a látogatásokról? Igazán csak semmittevő, léha emberek, akiknek az életét semmi tartalom nem tölti ki, érnek rá arra, hogy örökké látogatásokat tegyenek, és látogatókat fogadjanak, még pedig olyanokat, akik komolyabb, tartalmasabb dolgoktól vonják el őket. A határozott céllal történő látogatások persze elkerülhetetlenek, de milyen siralmas foglalkozás látogatásokat tenni csak azért, hogy látogatásokat tegyünk, hogy embert szóljunk, gúnyolódjunk, kémkedjünk. És erre a foglalkozásra ugyancsak alaposan kiképezik a művelt és vagyonos osztályok leányait, rengeteg áldozatot hozva időben, testi és szellemi erőben egyaránt. Az értékesebbek hamarosan rájönnek,

hogy ez az életmód olyan, akárcsak malomkerék járna folyton a fejükben, de a többiek, akik nem tudnak kimenekülni a szokás jármából, hamarosan papagályok módjára rikácsolják „vendégeim voltak”. Ezért olyan ellensége a céltudatos nőmozgalom a látogatási nyavalyának.

Vannak, akik önkéntesen vállalt szociális munkáról bejelentés nélkül távol maradnak és utólag azzal mentegődznek, hogy vendégeik voltak. Meg vannak szentül győződve, hogy ezzel kellőképpen megindokolták távolmaradásukat. A látogatóval szemben több kötelezettséget éreznek, mint az elvállalt komoly munkával szemben.

Mi teszi vajjon olyan szentté és sérthetlenné a látogatás fogalmát. Mi az a „látogatás” az a hatalom, amely leányaink szellemét sekélyessé teszi és idejüket elrabolja?

Meg tudjuk érteni, hogy hajdanában, amikor az utazás nem csupán fáradságos, hanem veszedelmes is volt, a vendéget, akár barát volt, akár idegen, nagy szeretettel fogadták, borjút, csirkét vágtak a tiszteletére és abbahagyták a rendes napi munkát; meg tudjuk érteni, sőt természetesnek találjuk, hogy a kisvárosok, puszták és falvak borzasztóan egyhangú életében a vendég és a vele szemben kifejtett vendégszeretet minden egyebet háttérbe szorított. De ez a vendég akkorában szellemi felfrissülést is hozott, újdonságot, haladást jelentett; akkor ő hozta mindazt, amitől ma elvon bennünket. A látogatásoknak ez a kultusza ma már idejét múlt, mert fáradság és veszedelem nélkül való, megszokott, köznapi dolog lett a látogatásból, a jótéményből valóságos csapás. Csapás főleg a fiatal leányokra, akiknek elsősorban kell helytállótok elfecsérelt órák árán a látogató fogadásánál, kiszolgálásánál és mulattatásánál. Ma is úgy teszünk még, mintha a látogatónak, amíg hozzánk jut, Herkulesnek mind a tizenkét munkáját el kellene végeznie, mintha útonálló kezéből, vízáradás elől menekült volna meg élete kockáztatásával.

A legnagyobb kényelmetlenséget és zavart a szállóvendég okozza. A konvencionális vendéglátás teljesen végét veti az önrendelkezési jognak. A vendéget otthon és a házon kívül egyaránt szabadon hagyó angol vendégszeretet másfelé – sajnos – még mindig nem tudott eléggé elterjedni. Ezer és ezer asszony szociális munkáját rabolja el tőlünk évenként a szállóvendég. Komoly oknak tekintik arra, hogy előadásokat vagy felolvasásokat mulasszanak, hogy rendszeres szociális szolgálatuktól távol maradjanak.

Hát még a családi látogatás! Apró gyerekekkel vajmi sok fáradság van ilyenkor. De a látogatóba jövő felnőttekkel is úgy bánnak mintha csecsemők volnának, akiktől a háziasszonynak vagy a házikisasszonynak egy percre sem szabad megválnia. Az anyós például megköveteli, hogy sohasem hagyják magára, és a családi ebédek, vasárnapi összejövetelek és hasonló dolgok is szentek és sérthetlennék. Még a frigyláda sem volt szentebb. Ilyenkor összeülnek, akik 8 vagy 14 naponként ügyis találkoznak a terített asztalnál, akik „végigszik a rokonságot”, akik voltaképpen már egészen közönyösek egymásnak, ha ugyan nem gyűlölik egymást rokoni módra és akiknek már nincs egymásnak

mondanivalójuk. De ők képezik „a családot” és a családnak együtt kell maradnia, és a családi összejövetelekre szükség van, mert a mama nem élne túl és a bácsi halálosan megsértődne és a néni görcsöket kapna, ha Éva kisasszony nem a családi húsfaszékhoz, hanem egy házon kívüli előadáshoz menne. Hja, vannak olyan elfajult teremtések, akik inkább az előadáshoz mennének. Miféle előadáshoz? Mit tudom én? Filozófiai, közgazdaságtani, vagy feminista előadáshoz. Na, finom dolog lesz. Puhítani kell Éva kisasszonyt és a tudomány szomját, puhítani a jóllakott unalomnak a légkörében, amely a családi gombócot körülveszi. A puhítási eljárás vajmi gyakran sikerül is és a kisasszony szépen megtanulja azt a fohászt: „Látogatóm volt”. Soknak azonban tanulnia sem kell, magától tudja. A tömegnek ezen konvencionális kötelességeit, a felszínesek ezen időfecsérléseit kezdettől fogva kitűnően értik, valósággal öröklött tulajdonságuk. Némelyek szellemi tompaságának és érdeklődéshiányának nagyon kényelmes párnája a látogatás, tekintet nélkül arra, hogy ez a párna gyöngyhímzésű kutyával ékes-e, vagy modern stílusú hímzés díszíti-e. Vannak, akik lelkesedéssel állítják ezt a spanyolfalat önmaguk és szellemi meg szociális kötelességeik közé. Ezeket a vendég minden bajból kimentí, minden megérőltetéstől, minden kellemetlen kötelességtől gyengéden megkíméli. És oly szépen hangzik: hiszen másoknak áldozzuk fel magunkat, ha látogatót fogadunk. Ez a társas élet ellensége az individuálisnak, a társaságbeli hátráltatja a társadalmat. A „vendégem volt” fogalmát ősidők óta begyakorolták. „Ki kell fejlődnöm”, vagy „házonkívüli kötelességem van”, ezek pedig oly merőben új fogalmak, melyeket csak most gyakorol az elite és pedig a nők elite-je, akik eddig, mint kizárólag háziasszonyok, néha teljesen ki voltak szolgáltatva a „vendég” kívánságának és igényeinek. Fordította: -N -A.

GLOSSZÁK.

Az állami háztartás. A fővárosi tanító-ság: kérvényt intézett a kereskedelmi miniszterhez, engedné el a gyerekeknek a kötelező iskolai kirándulások alkalmával a hídvámot. Kossuth apánk, vagy fogadott testvére Szerényi erre értesítette a kérvényezőket, hogy az állam súlyos pénzügyi helyzetére való tekintettel nem mondhat le a kiránduló gyermekek négy fillérjeiről, de előzékenységét bemutatandó 50%-ot, azaz egy-egy krajcárt elenged a gyerekeknek. Hát nem megható-e ez az állami takarékoság? Ilyen gazdaságos beosztás mellett csak nem emlegetjük a megkérdezésünk nélkül a törököknek odakötelezett 54.500.000 koronát, vagy az annxiót követő katonai intézkedésekre már kiadott 162.000.000 koronát, vagy pláne azt a további 400.000.000 koronát, amit a takarékos kormányférfiak legközelebb meg fognak szavazni a fővárosi gyerekek két fillérnyi hídvámjából? Micsoda jó háziasszony is az, aki kétszázkoronás kalapot hord és szafaládét vacsoráltat a családjával!

Európa legkomikusabb alakja. Európa legnevetesebb figurájának szerte a világon Asquith-t tartják ma. Magukat megbecsülő politikusok az ő példájából már levonják a konzekvenciákat. A dán kereskedelmi miniszter a minap a dán városok kongresszusán érdekes kijelentést tett ebben az ügyben. Kiemelte, hogy ő sürgős akciót indít majd a nők aktív és passzív választójoga érdekében. Nemcsak mert az igazságosság elemi követelményének tartja. hanem mert látja, hogy e jog csökönös megtagadása tönkretelhet egyes pártokat és a világ gúnyjává teszi a követelés ellen szegülő minisztereket, mint ahogy örökre nevetségessé tette Asquith-t. A dán miniszterelnök is tett hasonló kijelentést. A dán kormány egyik legsürgősebb feladatául tűzte ki a nők választójogának törvénybeiktatását. Az angol élclapok állandó anyaga a még golfpartiját is erős dedektív- és rendőrvédelem alatt játszó miniszterelnök, aki a szó legszorosabb értelmében egy lépést sem tehet rendőrfedezet nélkül. Bujkálnia, terveit titkolnia kell, éjjel-nappal retteg – a kacajtól, melynek tárgyává a suffragettek teszik. Lerajzolják, mint kénytelen álformákba bújt, hogy házát vagy a parlamentet zavartalanul elhagyhassa. Látjuk őt mint levélhordót, mint újságárust, mint rendőrt, riportert, vén anyókat, kocsiszt, omnibuszkalauzt, „derék vidékit”, sőt mint – választójogi röpikeket osztogató suffragettet.

Hamarosan eldől, a magyar politikusok okultak-e angol kollegájuk példáján. A régi magyar törvényhozás szellemének világosságánál észreveszik-e majd, hogy az élet minden terhé a férfivel megosztó nőnek a jobból is ugyanannyi jár ki, mint a férfinak?

Méltó felelet. A minap egy tudós gyülekezeten az előadó, bár tárgyhöz nem tartozott, nem tagadhatta meg magától a feminizmuson való végigsuhítás gyönyörűségét. Az előadás hallgatói közül sokan tapsoltak a tudós tanár kiruccanásának. A többiekben milyen érzelmeket keltett. arról ékesen szól H. E. fővárosi tanítónőnek az a kísérő levele, mellyel a Feministák Egyesülete politikai bizottságának az előadás hatása alatt küldött egy adományt. „Kicsiny összeg, amit küldök, írja a hölgy, de el kell küldenem, hátha ez a kis összeg is hozzájárul a G. tanár állításainak megcáfolására.” Sok elmésséget, sok fáradságot, sok ideg- és agyerőt pazarolnak a feminizmus hívei napról-napra a tudományos és tudománytalan antifeminizmus megcáfolására. De H. E. kisasszonyénál jobb cáfolatot senki sem adhat. Ha minden antifeminista kirohanásért a feminista mozgalom propaganda-alapjainak gyarapításával felelnének a mozgalom hívei. akkor a Feministák Egyesülete csakhamar önálló bankot alapíthatna a feminizmus függetlenítésének előfutárjaként!

Emberélet – egy évi börtön – 100 korona. Egy férfi elcsábított egy leányt. Bábához küldte a következmények eltüntetésére. Az operációba a leány behalt. Ezzel fizetett. A bábát egyévi börtönbe csukta a bíróság. A csábítót és a katasztrófa szellemi indítóját 100 korona bírságra ítélte. Van-e asszony, akiben nem lázadna fel nemének öntudata, aki nem keresi a korbácsot, hogy kikergesse a farizeusokat a templomból, melyet a férfi kizárólagos dicsőségére, kényelmére építettek?

Helyet a politikában. hogy a nemi életre vonatkozó törvényes intézkedésekbe beleszólhasunk! Helyet a jogszolgáltatásban, hogy egy élet elpusztítója ne vigyorghasson a markába, mert a bírók az egymást meg nem harapó ebek példájára, a bűnhődés teljes súlyát egy asszonyra rakják, míg ő további pusztításokkal demonstrálhatja férfivirtusát. a férfiak korlátlan hatalmának erkölcsi eredményeit!

Ha nő tenné. I. Egy szivar miatt. A napilapok hírt adtak egy családi drámáról, amely abból eredt, hogy egy asszony, – mert a férje aznap már túlságosan sokat dohányzott, – megtagadott tőle egy szivart. A férj erre baltával kétszer úgy fejbevágta az asszonyt, hogy annak többé nem lesz módja férjét nikotinmérgezésből övni. A férj sírva jelentkezett a rendőrségnél, kijelentve, hogy nem akarta az asszonyt azért a rongyos szivarért agyonütni, hanem csak a szokásos, a törvényes határon belül mozgó fenytéssel akarta neki megmutatni, ki az úr a házban. Igen nagyon sajnálta a szerencsétlenséget, de mikor csupa gyöngédségből éppen azért bántotta „csak a fejét, hogy meg ne sántuljon” stb. Több óvatosságot csak nem várhat az ember a törvényes férjtől. Nem is ezt a mindennap sokszorosan megismétlődő véres históriát kell kiemelnünk, hanem azt az érdekes következtetést, amit egyes filozófáló újságírók belőle levontak. Ha nő tette volna, ugyanezek az újságírók az egész női nem inferioritásának megdönthetetlen bizonyítékát látták volna az esetben. Hivatkoztak volna arra, hogy azt a nemet, amely szenvedélyein annyira nem tud uralkodni, hogy egy szivarért embert öljön, nem lehet a bírói székbe ültetni, nem az ország sorsának higgadt megfontolást igénylő intézésébe beleszólást engedni, stb. stb. De minthogy férfivel történt meg a baj, a filozófáló újságírók, közöttük pl. a Magyar Hírlap krónikása, nem a férfiak nem vonták le ezeket a következtetéseket – mi sem tesszük, hiszen egy, avagy sok ember fegyelmezetlenségé nem jelentheti az egész nem inferioritását, – hanem kisütötték, hogy a – nők ugyan ne aggodalmaskodjanak annyit a férfiek túlságos dohányzása miatt. Mint mindenben, ebben is a nőt hibáztatták, s egy hang sem ítélte el a feleséget gyilkolt férjet. Hátha nő volna ilyen csavart következtetéseket? Akkor az újságírára is alkalmatlannak mondanák.

Cook és Peary. Az északisark kutatásának kérdése merőben tudományos színezetű köntösben lebegett köztünk. Voltak, akik a tudományos kutatás vágya mellett sportérdekeket is véltek észrevenni az északisark felfedezésén buzgolkodók igyekezetében. De lejjebb senki sem kereste annak a hősiesség allűrökkel mozgó igyekvésnek a rugóit. S íme, amikor a hősök. a tudósok évszázados kíváncsiság, évtizedes tudományos várakozás kielégítésére elérkeznek a pólusra, leomlik vállaikról a méltóságos redőzető palást és a derék urak még csak nem is sportjelmezben, hanem a szertelen hiúság bohóc-köntösében állnak előttünk. S a kérdések kérdése nem a tudományos eredmény, hanem az, ki ért be legelőször. Közönséges verseny, nem tudományos kutatás folyt itt évtizedek óta. Nem az volt fontos, mit találnak az északi sarkon, hanem ki jegyezheti be a nevét a dicsőségek köny-

vébe. S ennek megfelelően nem a tudomány csarnokai-ban, hanem a rendőrség, bíróság irodáiban döntenek el az ügyet. Éheztek, fáztak, száz halállal szálltak szembe. Elszakadtak családtól, barától, civilizációtól, kényelem-től. Mindent feláldoztak. Ha csak Cook ér be, vagy csak Peary, a világ örök időkre elhiszi, hogy a tudomány érdekében törték magukat így. De a párhuzamos diadal tragikomédiája mutatta, hogy az egész a legszegényesebb, legcivilizálatlanabb hiúság. Hiszen Peary nagy csalódásában még azt is megvallotta, hogy még félálmban is az a gondolat foglalkoztatta, hogy ő az első ember, aki az északi sarkra eljutott. Ha nőknek valamely tudománynak feltüntetett hősiességéről esett volna így le a lepel? Mit szólna akkor Kóbor Tamás, aki a lemészárolt orosz leányok önfeláldozását is a női nem inferioris hiúságából eredőnek nyilvánította annak idején?

Egy kis formalitás. Az orvoskongresszus tárgyalásai egyikén a csecsemővédelem kérdéséről értekeztek kiváló szakemberek. Keller tanár nyíltan szégyenletesnek bélyegezte, hogy a csecsemőtáplálás legelemibb kérdéseiben sem egyeznek meg az orvosok, úgy hogy pl. az egyik a csecsemő ötszörös táplálását tartja legelőnyösebbnek, míg mások hat, hét, sőt nyolc, kilenc meg tíz szoptatást állapítanak meg szükségesnek. Az osztrákok legnagyobb gyermekorvosa, a gyermekvédelem terén igazán kiváló Escherich tanár, erre kedélyesen megjegyezte: „Bizony, uraim, ez szégyenletes. És azonkívül az orvosi karra nézve is nagyon hátrányos. Mert a laikus közönség bizalma nagyon megrendül, ha ilyen csekély-ségekben nem értünk egyet. A laikus azt hiszi, isten tudja, milyen fontos az olyan formalitás: ötször vagy hétszer szoptasson-e az anya.” És a különben csekély közönségű, nőktől alig látogatott gyűlésen senki sem akadt, aki ennek a „csekély formalitásnak” a csecsemő egészségének kérdésén túlmenő kiszámíthatatlan fontosságú jelentőségére utalt volna. Senkinek sem jutott eszébe, hogy a nő hivatásos kenyérkereseti munkájának terjedésével egyszerűen a társadalom berendezésének újjászervezését érinti a kérdés: hasznos és elég-e, ha a csecsemőt naponként csak ötször szoptatják. Mert ha „e csekély formalitásban” megegyeznek, akkor nyugodtak lehetünk: a fejlődés jó irányban halad. Minden munkakör mellett naponként ötször szoptathat az anya. De egészen más megoldást kellene az anyaság és hivatás összeegyeztetésére keresnünk, ha az orvostudósok egyöntetűen azt állapítanák meg, hogy a csecsemő egészsége napi tíz szoptatást követel meg, mert ez a nő kenyérkereseti munkáját minden gyermek születése után hónapokra kizárná. Ez az összefüggés és ennek az egész emberiségre kiható fontossága a szakosztály egyetlen részvevőjében sem derengett, S az sem rossz szemléltető megvilágítása a nő anyai

rendeltetésének, ösztönszerű gyermeknevelől és ápolói hivatásának, hogy a csecsemővédelem teljesen férfiak kezében nyugszik. Jól mondja Perkins-Gilman: a férfiak a feminizmus előtti vagy elleni időben anyai kötelességeket is teljesítenek,

A németországi nőmozgalom egy újabb iránya.

Ezen a címen minden szakértőt módfelett meglepő és mulattató újdonságokat közöl a Húszadik Század szeptemberi száma. Ha a H. Sz. nem volna tudományos folyóirat, egyszerűen kinevetnék e cikk közreadásáért, de így komolyan illik vele foglalkozni. Megcáfolni azonban nem érdemes a zürzavaros cikk ténybeli tévedéseit, mert a német mozgalomról olyanokat mesél, amin a német feministák lepődnének meg legjobban. Ez a cikk is igazolja, hogy, amint a szókimondó német szerint „wo das Geschäft anfangt, hört die Freundschaft auf”, úgy nálunk meg a tudományosság, a tárgyilagosság és minden egyéb józan-ság szűnik meg, ha a nőmozgalomról esik szó. A tudományos karakterét féltékenyen őrző H. Sz. is beéri a M. E. „von Sachkenntnis ungetrübt” cikkével, mert az csupán a nőmozgalomról szól.

HOGYAN ÁPOLJA TESTÉT A DOLGOZÓ NŐ.

Írta: ELLA BERGER, Berlin.*

A test kultúráját nálunk még nem tekintik természetes, elsőrangú szükségletnek, hanem olyan luxusnak, melyet csak a legfelsőbb tízezer engedhet meg magának. Pedig éppen a dolgozó emberiségnek áll leginkább érdekében, hogy testét a lehető legjobban kifejlessze, mert különben alámerül a létért való küzdelemben. A régebbi nemzedékeknél férfi és nő egyaránt erőteljes, fürgé és bátor volt. Az asszonyok követték a férfiakat a küzdelemben, buzdították őket, együtt harcoltak velők. És ma? Hova lett őseink dicső öröke? Évszázadok kultúrája, mely mindinkább a szellem kultúrája lett, egyre jobban elhanyagolta a testet, és végül ahhoz a degenerált embertípushoz vezetett, amelyet ma a nagyvárosokban találunk. Szociális viszonyaink ma megkövetelik, hogy a leányok is pályát válasszanak. Alig kerülnek ki az iskolából, nagyrészt szűk, levegőtlen irodahelyiségekbe jut, ott robotol napon után, nem is gondolva arra, hogy testileg nem fejlődhet tovább, hogy tisztán szellemi munkáját megfelelő testi munkával kell ellensúlyozni. Ha intjük őket, hogy ez nincs rendben, hogy testükre is kell gondolniok, rendesen azt a – sajnos, nagyon is indokolt – választ kapjuk: „Nem érek rá. Honnan vegyem az időt a testem ápolására, amikor reggeltől késő estig irodában vagyok!”

* Szerző a könyvkereskedelmi Nőalkalmazottak egyesületének alelnöke.

Igaz, nehéz ilyen körülmények között a testápolásra időt szakítani, erős akarat kell hozzá. De ha kezdetben nehéz is az alábbiakban felsorolt tanácsokat megfogadni, gondoljuk meg, hogy saját érdekünk parancsolja, hogy a kenyérkereset első feltétele az egészséges test. Az alábbi tanácsok megfogadása és követése se időbe, se pénzbe nem kerül, csak önuralomba és energiába.

Első tanácsom: Legyünk mindig vidámak. Igyekezzünk mindent a vidámabb oldaláról nézni. Aki nehézkes, ingerlékeny, sokat árt testének, lelkének és hamar meg is vénül. Kérdezzük meg önmagunktól minden boszuságnál: „Változtatok-e a dolgon, ha haragszom?” Az őszinte válasz mindig „Nem!” lesz. Igyekezzünk tehát mindig vidámak lenni: ez a fizikai és lelki jólét első feltétele.

Második tanácsom az, hogy használjuk fel célszerűen az ebédidőnket. Vegyünk átlag 2 óra déli munkaszünetet. A nagyvárosi távolságok mellett persze nem mehetünk gyalog. Ne tegyük meg azonban az egész utat villamoson, hanem csak egy részét. Legalább egy félórát gyalogoljunk és pedig lehetőleg az utca napos oldalán, mert a nap a legjobb, amit a testünknek nyújthatunk. Ezt a félórát azonban ne töltsük rohanással, sétáljunk szépen, kényelmesen, máskor amúgy sem igen sétálhatunk. Ne gondoljunk üzletre, hivatalra, élvezzük azt a rövid szabad időt, amennyire csak lehet. Neveljünk magunkba egy kis életművészetet, majd meglátjuk, mennyire javunkra válik.

Harmadik tanácsom az ebédre, illetve általában az evésre vonatkozik. A szellemi munkás ne egyék nehezen emészthető eledleket. Együnk sok főzeléket, könnyű húseteleket, sok gyümölcsöt, könnyű tésztát, tojást, tejet és tejes ételeket. A szeszes italokat, a nagyon erős kávé és teát kerüljük. Ne együnk se nagyon forró, se nagyon hideg ételeket és főleg ne együnk gyorsan. Alaposan meg kell mindent rágnunk, mert különben lehetetlenséget kívánunk a gyomrunktól. Sok ember abba pusztul bele, „hogy nagyon sokat és nagyon gyorsan eszik. Éppen a szellemi munkások sorából kerül ki a legtöbb gyomorbeteg.

Negyedik és bizonyára legnehezebben követhető tanácsom az, hogy feküdjünk le rendszeresen tíz órakor és keljünk fel hatkor. Ha gyűlésre, színházba, vagy hangversenyre megyünk, igyekezzünk az alvást másnap pótolni, mert a boszankodás mellett a kevés alvás az, ami leginkább vénít bennünket. Jegyezzük meg magunknak, hogy az alvás a legfőbb erőforrás. Az ideges, kapkodó nagyvárosi élet mellett elengedhetetlenül szükséges a rendszeres alvás. Ne felejtjük el azt

sem, hogy a hálószoba fontosabb mint a szalon. Az ablakot télen is hagyjuk egy kissé nyitva, hogy mindig kapjunk friss levegőt. Amellett fűthetünk is, hogy reggel az öltözésnél meg ne fázzunk. A tollas derékaljakat és takarókat számúzzuk a háztartásunkból. Nyáron egy, télen két teveszőrpokróc teljesen elegendő. Ha jól szellőztetett szobában nyugodtan átalusszuk az éjszakát, kipihelve és felüdvülve szívesen felkelünk reggel hat óra tájban. Ez pedig elengedhetetlen, ha a reggeli órákat egészségünk érdekében racionálisan fel akarjuk használni.

Felkelés után ne fogjunk azonnal az öltözködéshez, hanem könnyű pongyolában, vagy úszóruhában álljunk a nyitott ablak elé és végezzük el a következő, a dolgozó nők igényeihez mért szabad gyakorlatokat:

Álljunk alapállásba és csípőre tett kézzel vegyünk az orron át néhányszor mély lélekzetet. A vállunkat azonban ne húzzuk fel, hanem feszítsük lehetőleg hátra. Ez által télen is hamar megszokjuk a hideg levegőt és tüdönket egészen a csúcsáig kiszellőztetjük, miáltal sok hurutnak elejét vehetjük.

Ezt követi a fej forgatása jobbról balra és balról jobbra. Ennek a gyakorlatnak az a célja, hogy a nyakizmokat erősítse.

A mellkas tágitására szolgál a következő gyakorlat, amely abból áll, hogy a vállunkat előlről hátra és hátulról előre forgatjuk. Persze minden mozdulatnak energikusnak, erőteljesnek kell lennie.

A karizmok erősítésére azokat a szabadgyakorlatokat végezzük, melyeket az iskolában tanultunk. A kezünket szorítsuk ökölbe, vagy fogjunk bele könnyű súlyzókat, hogy egy kis ellenállási gimnasztikát is gyakoroljunk.

A következő mozdulat a törzshajlítás, melyet legcélszerűbben csípőre tett kézzel végzünk. Törzsünket hajlítsuk oly mélyen előre és hátra amennyire csak tudjuk és azután hajoljunk lassan jobbra és balra. Igyekezzünk a testünkkel minél nagyobb köröket leírni, hogy altestünket is működésbe hozzuk.

Ezután egy lábra állunk és a másik lábunkkal pár tucatszor erőteljesen előre-hátra és jobbra-balra rúgunk, de úgy, hogy a mozdulat ne a térdtől, hanem a csípőtől induljon ki. Azután természetesen elvégezzük ugyanazt a gyakorlatot a másik lábunkkal is. Ezek a mozdulatok amellett, hogy a lábizmok ruganyosságát fokozzák, az emésztést is elősegítik. Utoljára elvégezzük a térdhajtást is, lábujjhegyen állva. Aki ezt gyakran megteszi és kényelmes cipőt visel, soha sem fog hideg lábak miatt panaszkodni.

Ha ezeket a gyakorlatokat energikusan végig csináljuk, vérünk olyan élénk mozgásba jön, hogy nagyon jól tűrjük a testünk lemo-

sását állott vízzel. E gyakorlatokkal tehát károm fontos higiénikus munkát végeztünk: 1. légfürdőt vettünk, 2. tornásztunk, 3. tisztasági fürdőt vettünk. Megjegyzendő még, hogy a fent leírt gyakorlatok – némi begyakorlás után – mindössze 12 percet vesznek igénybe, tehát egy kis energiával és egy kis jóakarattal mindenki elvégezheti őket.

Hogy higiénikus és egyúttal gazdasági szempontból is mennyit ér e tanácsok megfogadása a kenyérkereső nőnek, azt mérlegelje mindenki önmaga egy évi gyakorlat és tapasztalat után.

Fordította: G. J.

SZEMLE.

Temes vármegye a nők választójogáért. A magyar választójogi nőmozgalom egy jelentős mozzanata a Temes vármegye törvényhatósági bizottságának szeptember 14-én tartott közgyűlése. Háromszék vármegyének a képviselő választójog kiterjesztésére vonatkozó indítványának tárgyalása közben ugyanis Szűry Kálmán királyi tanácsos, kerületi főtiszt lelkes beszédet mondott a nők választójoga érdekében. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a közgyűlés közönsége és Temes megye sajtója kivétel nélkül szívesen fogadta a beszédet, melyből a következőket idézzük:

„Maga az állam tevékenysége ma már számos oly irányban működik, ahol nem nélkülözheti a női segítséget: ott van a gyermekvédelem, a patronázs, a betegápolás, a nevelés s az összes intézmények, amelyek az irgalmasságból táplálkoznak: ezek a nők közreműködése nélkül sikert nem bírnának felmutatni. Már most kérdem, legalább is igen nagy mértékben nem-e félszesség az, mikor a mindenható állam maga kijelenti, hogy tevékenységének nem egy ágazata a nők közreműködése nélkül meddő, de mikor arról van szó, hogy adassék meg a nőnek is a hozzászólási jog az állam intézésébe, nagyképűen egy bizonyos magaslatra helyezkedik a onnét tisztára csak a születésbeli véletlenel megindokoltan éretlennek deklarálja a nőt a választói jog gyakorlására?

Amint nem vagyok barátja annak, hogy a nők a szocialisták módjára parlament előtti tüntetésekkel, vagy a miniszterelnök személyes inzultálásával igyekezzenek kicsikarni a törvényhozástól a választójogot – mint ez napjainkban a britbirodalom fővárosában történik – ép úgy át vagyok hatva azon igazságérzettől, hogy az egy ugyanazon működési körben szereplő nő és férfi között, azok munkásságának az államra kihatásában nem látok különbséget; s ahol a férfi és nő egyként munkálkodik az állam kulturális és erkölcsi haladásán, azoknak a jogok osztogatásánál két különböző mértékkel mérni igazságtalanság. Pedig ha van választójoga a tanítónak, postamesternek, távirásznak, bankhivatalnoknak, miért ne lehetne választójoga a tanító-nőnek, postamester-nőnek, telefonkezelő-nőnek, könyvelő-nőnek stb.

Súlyt helyezek arra, hogy ezt a jogot Magyarországon a nők ne erőszakolják ki, hanem lovagias nemzetéhez illően itt a törvényhozás önként terjessze ki rájuk is a választói jogosultságot.”

Gyermekek. Azok a rettenetes események, amelyek minden becsületes ember lelkiismeretét felzaklatták és amelyek a magyar sajtó szégyenére annyi visszhangot sem keltettek benne, mint egy primadonna ékszereinek ellopása, hatalmas agitációra serkentették a Feministák Egyesületét. A Weisz Manfréd-féle gyár apró halottai, az iskolákra, népfelvilágosításra pénzt nem áldozó állam alkoholáldozatai, a pálinkába fullasztott csecsemők, a színházakban, kabarékban felnöttek idegizgalmainak kiváltására felhasznált gyermekek, a prostitúció és minden aljas csábítás karjaiba lökött zsenge gyermekáldozatok, a nép jólétével nem törődő, hatalmi viaskodásban kimerülő és az országot is kimerítő politikának csúfolt herce-hurca: minden nyílteszű és melegszívű asszonyban is felkeltették a gondolatot, hogy Magyarországot ki kell rántani a züllés medréből, ha rettenetes katasztrófának nem akarjuk kitenni. A magyar nők ebbéli kötelességeit tárgyalta a Feministák Egyesületének az a gyűlése, melyről az egyesület hivatalos rovatában bővebben beszámol.

Anyák községi menhelye. A Budapest V-ik kerületében építendő népház keretén belül egy harminc szülő nő befogadására alkalmas menhelyet is terveznek. Reméljük, hogy ez a községi kezdeményezés szociális irányt szab majd az anyaság védelmére törekvő felette jótékonyági ízű társadalmi kísérletezéseknek.

Új államhivatalnoki pálya megnyitása nők számára. Az állami gyermekvédelmi ügy vezetőjének, Bosnyák Zoltán, miniszteri tanácsos előterjesztésére a belügyminiszter 4 nőt nevezett ki számellenőrré különböző állami gyermekmenhelyekhez. Miután a kinevezettek gyakorlati úton tökéletesen megszerezték a szükséges szaktudást, ugyancsak Bosnyák tanácsos előterjesztésére a király elengedte nekik az érettségi vizsga letételét. Ezek a kinevezések szabályszerű előtanulmányt felmutató nők számára az egész vonalon megnyitották az állami számellenőri pályát.

Orvosnők nemzetközi összejövetele. Az orvoskongresszus idején Hugonnay Vilma grófnő és Steinberger Sarolta budapesti, Aletta H. Jacobs amsterdami és Boulé Sheldon-Elgood kairói orvosok kezdeményezésére ösmerkedési összejövetelen gyűltek össze a Margitszigeten. Ez volt az első alkalom, hogy orvosnők nemzetközi összejövetelt rendeztek. A kongresszuson részt vett 49 orvosnő közül 24 jelent meg. Közülök többen hazájuk nőmozgalmának ismert munkásai. Ezek természetesen a magyar nőmozgalom iránt is élénken érdeklődtek.

Az angol nők harca. Amikor a nők világszerte hagyományos csöndben dolgoztak a választójoguk érdekében, pl. Angliában hatvan év óta szakadatlanul, akkor a közvélemény úgy tett, mintha néma gyermeknek volna az anyja. Hatvan éven keresztül beszélni, memorandumozni, gyűlésezni, pártoknak segíteni, udvarlásukat fogadni, de a pártok hatalmi idejében a Linden alatti köszöntéstől is eltiltva lenni, magyarul olyan politikai bánásmódban részesülni, mint az utcai leány, akit kihasználója a fényes utcán eltagad: ebbe a leghalványabb angol ladynek is bele kellett forradalmasodni. Az angol politikai pártok és sajtójuk kergették forradalomba az angol nőket. Egy jogért, melyre a nőnek ugyanazon okokból és ép annyira szüksége van, mint a férfinak. Egy jogért, melyet a férfiak majdnem minden országban véres küzdelmek árán szereztek. Ez amikor az angol asszonyok minden csendes iparkodás hiábavalóságát felismerve, megtalálták azt a vérontást kerülő eszközt, amely a közfigyelmet követelésük észrevezésére terelte, akkor a néma gyermek anyja csendre intette lármázó csemetéit, mondván: akik nem kérik a választójogot, világos, hogy nem akarják, akik pedig kérik, azoknak nem adom meg. Ha most a sajtó – nálunk legutóbb a Magyarország és a Pester Lloyd – nem győzi eléggé gáncsolni az angol nők eljárását, akkor logikus következményképpen sürgetnie kellene Asquithet, hogy a nők választójogának oktalan megtagadásától végre álljon el s ezzel szüntesse be a csak ő rá nézve dicstelen harcot. Mert azzal csak minden józan ember tisztában lehet, hogy a nők e legfontosabb joguk elérése előtt nem adják fel a küzdelmet.

A választójogi mozgalom köréből. Ausztria. A Vorarlbergi asszonyok ez év május havában gyakorolhatták először személyesen tartománygyűlési képviselőválasztói jogukat. Önrendelkezési joggal bíró, adófizető hajadonoknak eddig is volt korlátolt választójoguk, de eddig csak megbízott útján gyakorolhatták.

Finnország. A parlament női tagjai újabban a következő törvényjavaslatokat nyújtották be:

Államsegély megszavazása a szentpétervári koedukációs iskolának.

Az általános iskolakötelezettség bevezetése.

A zsidóság egyenjogúsítása, letelepedési engedély és polgárjogok.

A rabok kioktatása az alkoholizmus veszedelmeiről.

Szövetkezeti ipartelepek állami szubvencionálása. Ipari tanoncok kötelező továbbképzése.

A senatus igazságügyi osztályának önálló felső bírósággá való átváltoztatása.

Állami támogatás ingyenes gyermekkertek számára.

Menhelyek alapítása iszákosok számára.

E felsorolásból kitűnik, hogy a nők most is – mint az előző ülészekben – csaknem kizárólag etikai természetű reformokat kívánnak. Hogy a napi és pártpolitika

forogatában felül tudnak-e maradni ezek a kérdések, az természetszerűleg kétséges. Lehet azonban, hogy éppen ezek a javaslatok adják majd meg a mostani ülészek karakterét. Valószínű az is, hogy néhány fontos kérdés, többek között a férjnek a feleség feletti gyámködása dűlőre kerül rövidesen.

Franciaország. A francia nők rövid ideje fennálló választójogi szövetsége, mely eddigelé főleg taggyűjtéssel foglalkozott, annyira megerősödött, hogy az 1910. évi választásoknál már alkalmasint erős szervenek fog bizonyulni.

A szövetség megkereste Briand miniszterelnököt, hogy a nők választójogát vegye fel programjába.

Paris város egyik képviselőjét, aki már régen híve a nők választójogának, felkérte a szövetség egy választójogi törvényjavaslat benyújtására. A képviselő javaslatában az ismert Dussaussoy-féle tervezetből indult ki, amely községi és kerületi aktív választójogot kíván a nőknek, azonban, ellentétben az eredeti javaslattal, a passiv választójogot is követeli. Remény van rá, hogy ez a javaslat az ősz folyamán tárgyalásra kerül.

Norvégia. A kristianiai szociáldemokrata párt a legközelebbi storting-választásra nőt jelölt Aslaksrud Mária személyében. Ő az első női jelölt. Ugyanabban a kerületben a szocialisták női helyettes-jelöltet is állítottak. A polgári pártok is jelöltek két nőt.

Szerbia. A szerb nők választójogi szövetsége nagy eredményeket ért el fennállása rövid pár hónapjában. Legnagyobb eredménye, hogy a sajtó ma már komoly figyelemmel kíséri a mozgalmat. A férjpolitikusok között is akadt híve az eszmének és már több képviselő megígérte a támogatását.

Olaszország. A turini választójogi bizottság erősen szervezi a mozgalmat Olaszország vidéki városaiban. Nemrégiben egy Astiban tartott tanítógyűlésre küldte ki képviselőit. A gyűlés nagyon lelkes hangulatban folyt le és egyhangúlag elfogadott egy határozati javaslatot, melyben egyenlően kvalifikált nők számára a férfiakéval teljesen egyenlő magán- és politikai jogokat és széleskörű nevelésügyi reformokat követel.

Északamerikai Unio. Az északamerikai mozgalom egyik legjelentősebb eseménye a Választók Választójogi Ligájának (Voters Woman Suffrage League) megalakulása. A Liga elnöke George Foster Peabody, ismertnevű emberbarát, titkára pedig Max Eastman columbiai filozófus és hírlapíró.

Bulgária. A bolgár nők választójogi szövetsége az elmúlt évben három egyesülettel gyarapodott. Lépéseket tett a szövetség a kormánynál, alapszabályszerű céljai érdekében. Egyelőre csak az iskolaszéki választójogot sikerült kivívnia; hamarosan be is választottak egy nőt az iskolaszéki tagok sorába. Ugyancsak a szövetség kezdeményezésére nyitották meg újból a nők számára a szófiai egyetemet, amelyre egy ideig nem vettek fel nőket. A közönség nagy érdeklődése mellett rendezett a szövetség előadási sorozatot a nők választójogáról.

Dr. Agnes Hacker meghalt. Súlyos csapás érte a német nőmozgalmat dr. Hacker halálával. Az elhunyt kiváló munkása, mindenkor biztos támasza volt a nők radikális törekvéseinek. Mint rendőrségi orvos roppant

sokat tehetett a berlini prostituáltak helyzetének javításáért. Évek óta vezette a női orvosok klinikáját, melyen ő főképpen a sebészettel foglalkozott. Ezenkívül több más intézménynek alkalmazott orvosa volt. Egy kezdeményezésére létesülő női kórház igazgatóságának átvétele előtt halt meg 49 éves korában. A berlini nőegyesületek méltó gyászünnepélyen hódoltak az elhunyt emlékének.

Nagyanyák mint diákok. Párizs egyik gimnáziumában nemrégiben érettségi vizsgát tett egy 65 éves matróna, Dupres Jeanne. a Sorbonne egyik tanárának özvegye. Dupres asszony, kinek egyik leánya már évek óta orvosdoktor, unokája pedig most jár gimnáziumba, már hosszú évek óta érdeklődik az orvosi tudományok iránt. Az a szándéka, hogy vejevel egyetemben, aki ismert nevű nőorvos, klinikát nyit. – A berlini egyetemnek is van egy nőhallgatója, akinek orvosdoktor leánya és több unokája van.

Különfélék. Moszkvában természetan-veg-tani intézetet nyitottak nők számára, a legmodernebb felszerelésű laboratóriumokkal. Az értékes telket a város díjtalanul engedte át. – Londonban titkárok számára külön szakiskolák vannak. Gyorsírást tanulnak a titkárlételek, továbbá zsumnalisztikai és statisztikai munkálatokat. – A júniusban megtartott első svédországi választójogi kongresszuson a szociáldemokrata nők is résztvettek. Hivatalos képviselőt küldtek ki. – A svédországi cselédegyesület cselédképző szakiskolát nyitott, hogy jobb előképzettséget és ezáltal jobb fizetési és munkafeltételeket érjen el nőcselédnek számára. – A berlini vegyészeti társulat első ízben választott nőt a tagjai sorába, Lotte Hermann személyében. – Majna melletti Frankfurtban áprilisban nevezték ki a porosz iparfelügyelőség hatodik női assistensét. Kinevezését a miniszterelnök már régebben javasolta a konfekcióiparban foglalkoztatott nők nagy számára való tekintettel. – Az orosz belügyminisztériumban egy törvényjavaslat tervezetén dolgoznak, amely nőknek is megengedi, hogy hivatalokra pályázzanak az egyes minisztériumokban. – A berlini császári archeológiai intézet klasszikus archeológiai osztálya ez évben három ösztöndíjat szavazott meg, melyek közül egyet dr. Margarete Bieber kapott. – Berlinben 1910-ben kongresszust tartanak az ifjúság alkoholmentes nevelése érdekében.

DALÉNEKESNŐ elvállal énektanítást és korrepetíciót. (Visegrádi-utca 25. I. 10.)

Modern és Kertész cég

mai számunkban megjelent hirdetésére különösen felhívjuk olvasóink szíves figyelmét; e cég áruházában már az összes őszi ruhakelme-újdonságok raktárra érkeztek óriási választékban. Ezen általánosan ismert szolid és megbízható cég különös kedvezményben részesíti olvasóinkat, miért is kérjük lehetőleg e céget támogatásban részesíteni.

IRODALOM.

Heinz Tovote: Fräulein Grisebach. Berlin, F. Fontane & Co. Ára 4 K 80 f. Valamikor a nő nemi ösztöneit valahogy nem létezőnek tekintették. Valaminek, amit csak a férfi akarata tudott előhívni. Ami tehát volt, vagy nem volt: a férfi akarata szerint. Az élet és az irodalom asexuálisnak tekintette a nőt mindaddig, amíg egy új életfelfogás a nőnek is önállóan létező sexuális ösztönöket koncedált. Az új felismerés, – amely egyébként csak elismerésnek volt új – az életet és az irodalmat a nő nemi ösztöneinek ellenkező, de éppen olyan túlzott meglátására vitte. Amíg azelőtt semmibe sem vették a nő sexuális igényeit, addig most minden kedélybeli hullámzását, társadalmi elégedetlenkedését, a megváltozott életviszonyoknak megfelelő viselkedési változásnak minden tünetét egyszerűen sexuális motívumokra vezetik vissza.

Amióta Gabriele Reutter, a házasságon kívül született gyermekét önérzetes, felelősségteljes anyasággal nevelő, híres német író félig-meddig autobiografikus első regényében a nő sexuális ösztöneinek elfojtását örületbe vezetőnek mutatta be, azóta a szépirodalom, különösen a német, csakúgy hemzseg az örültségbe vesző kielégítetlen női vágyak leírásától. Ha azelőtt azt hittük, hogy a nő asexuális, akkor most azt kellene hinnünk, hogy nem is más, csak sexuális ösztöneinek rabja. És hogy ezeknek az ösztönöknek ki nem elégítése feltétlenül elmezavarhoz vezet. E helyen nem mutathatjuk ki az új felfogás túlzásait. Heinz Tovote új regényével kapcsolatosan csupán rá akartunk mutatni az új felfogás irodalmi túltengésére. Fräulein Grisebach a leányok nemi felvilágosítása mellett és a német tanítónők cölibátusa ellen szóló irányregény. Amilyen elvitázhatatlan igazságok mellett tör is lándzsát, olyan kár, hogy az immár sablonos megoldásnál egyebet ő sem faragott az artisztikus szempontból is hálás anyagból. A csábításnak kíváncsiságból áldozatul eső iskolás leányok és a nemi vágyakozásba beleőrülő, törvényes cölibátusra ítélő tanítónő története, egy hosszú regénysorokban ismételt témának változata.

ANNUSKA.

Írta: M. RODA-RODA..

(Befejezés.)

Még egy kérdő, vizsgáló pillantás. A mosónő letörölte a kezétől a szappanhabot és megcirógatta a kislány fejecskéjét.

„Nos?”

„Mondja csak, honnan jönnek a kisgyerekek? Magának tudnia kell, hiszen van nyolc.”

A mosónő felkacagott. „Mi a manó! No nézd csak, a kis tücsök!”

„Kérem, kérem, mondja meg.”

És a jó asszony megmondta neki; Annus újabb súlyos gondok közt hagyta el a mosókonyhát.

Pár nap múlva nagy izgalom volt az intézetben. Schellrich kisasszonynak ellopták

* A „Jugend” szíves engedelmével

három tallérját. Igen, ellopták tőle. Tegnap este még egész biztosan bent volt a három tallér a pénztárcájában és reggel hiába kereste benne a pénzt.

A kisírt szemű szobalányok tiltakoztak a gyanúsítás ellen. A szigorú nevelőnők erre általános kutatást rendeltek el a gyermekek fiókjaiban és szekrényeiben.

A nagyobbak zúgolódva túrték a meg-szégényítő kutatást, a kisebbek, akiknek még nem volt érzetük, a sértett becsület iránt, vidáman pakkolták ki apró kincseiket.

Kivéve egyet. Ennek a szekrényében, gondosan becsomagolva, megtalálták a három tallért.

Annuska volt a tettes.

A nevelőnők azonnal magukkal vitték a szalonba. Itt játszódtak le a nagy ünnepélyek és a kínos kihallgatások.

Annuska nem mutatott megbánást. Csak annyit mondott, hogy a mosónőnek akarta adni a pénzt, aki megmondta neki, honnan jönnek a kis babák...

A nevelőnők rémült tekintetet váltottak és abbahagyták a kihallgatást.

Annuskát elválasztották a többi gyermektől és a szobájába küldték. A többiek azon az éjszakán a nagyteremben aludtak. Az egyik nevelőnő Annuskánál maradt.

Annuska csodálkozott, nagyon csodálkozott. Mit követett vajjon el, hogy ennyire haragszanak rá?

Mikor a nevelőnő közölte vele, hogy a szülei meg fognak érkezni, igazi örömtől sugárzott az arca. A félelemnek még árnyéka sem látszott rajta. Schellrich kisasszony sehogy sem tudta ezt megérteni.

„Teljesen romlott gyermek.” Ez volt az ítélete.

Annuska öröme lassan-lassan sülyedt és tompa, kényelmetlen érzés, valami ismeretlen-től való félelem lépett a helyébe. A nevelőnők idézték azt elő itt-ott elejtett szavakkal és titokzatos célzásokkal.

A báró urat és a báróné ő méltóságát szívesen fogadták, de avval a bizonyos kíméletességgel, amelyet szerencsétlen emberek számára tartogatnak.

„Végtelenül sajnáljuk, báró úr, de arra kell kérnünk, hogy vigye el a leánykáját. Mindenképen rajta voltunk, hogy megnyerjük a bizalmát, de ebben a gyermeki lélekben sajnálatos hajlamok laknak.”

„De kérem...” szölt közbe az apa.

„Báró úr, méltóságos asszony, igazán sajnáljuk, de ugyebár egy gyermek, aki a máséhoz nyúl, egy gyermek, akinek a fantáziája sóvárogva csapong oly dolgok körül, melyek csak felnőtteket érdekelhetnek... Mi

felelősek vagyunk más gyermekekért... az ártatlanságukért ...

„De kérem”, vetette közbe a szép fiatal mama „hiszen Annuskának vidám, gyermekded a kedélye.”

„Látszólag. A bárónőnek nincsenek pedagógiai téren tapasztalatai, ami fiatalsága mellett érthető is” válaszolt Schellrich kisasszony udvarias meghajtással. „Annuskához intelligens, szigorú nevelőnő kell. Egy nagyon tapasztalt, gondos nőnek talán sikerül a szegény gyermek jellemének alapvető hibáin valamit javítani.”

„Szeretném Annuskát látni” mondta a mama.

Úgy látszott, mintha Annuska a papájához és mamájához akart volna szaladni. Kiterjesztette a karjait, de azután ismét leejtette őket, és zavartan, sápadtan állt bírái előtt. Lehet, hogy a kisasszony tekintete vagy az apa homlokán tükröződő harag indította erre.

„Te vetted el a pénzemet?” kérdezte Schellrich kisasszony.

„Igen”.

„Hogyan tetted ezt?”

„Felmentem a szobájába és kivettem a pénztárcából.”

„Miért tetted? Nem tudod, hogy ez lopás?”

„A mosónőnek akartam adni.”

Schellrich kisasszony nem kérdezett tovább, szégyelte magát a jelenlevő férfi előtt.

„Gyere ide, Annuska!” A mama magához hívta a gyermeket és fürkészően nézett a szemébe.

„Anyus, drága, anyus!”

Ez a sóvárgó hang lerombolt valamit a mama szívében. Annuska felmászott az ölébe és átkarolta a nyakát.

„Mond meg nekem, lelkem, hogy miért vetted el a pénzt. Csúnya ám, ha valaki lop.”

Annuska zokogva válaszolt:

„Hiszen... én ... nem loptam... csak egy kicsit elvettem. A dada mindig azt mondta, hogy egyszer nagyon sok pénzem lesz, akkor majd visszatértem volna.”

„Minek kellett neked a pénz?”

„A mosónőnek akartam adni. Ő odaadja az országúton a hollónak, az majd hoz érte neked egy kis babát... olyant, mint az öcsike volt. Három tallér az ára és én haza szeretnék menni. Anyuskám, én úgy szeretnék hazamenni, és a cseléd azt mondta, hogy ha nincs kis babánk, akkor te nem akarsz engem se látni.”

Egy félóra múlva apa és anya elhagyták a Schellrich-féle nevelőintézetet és magukkal vitték a romlott lelkületű gyermeket.

Fordította: G. I.

Tagtársak! A Nő és a társadalom előbbi füzetei 50 fillérért beszerezhetők a kiadóhivatal útján (VI., Andrassy-út 83.).

Ügyvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Pénztáros:
**HELLERNÉ BOLEB-
RITZ GEORGINA**
V., Asany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagági díj tetszés szerint; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6-8-ig.
Magántanfórák elbe-
lyezése ugyancsak.

Lakásváltoztatások bejelentendők.

A lapot egyesületünk pontosan fizető tagjai **ingyen kapják**. Tagsági díj: évenként legalább 10 K; ha 1909-re még nem fizettünk, a **pénztárosnak sürgősen beküldendő**. Akik a tagsági díj beküldése után egy hétig nem kapják meg tagsági jegyüket, vagy akik a lap valamelyik számát nem kapják meg, levelezőlapon reklamálni szíveskedjenek.

A politikai propaganda költségeire újabban adakoztak:

Emilia Mariani (Turin).....	11.- K.
Lukács Ármin (Kaposvár)	10.- „
Heim Emília	4.- „
Filléres gyűjtőlapon:	
Schlanger Melanie	12.- „
Reismanné Halasi Margit (Eszeny) 10.- „	
Löw Lenke	6.40 „
Tomasek Emma	4.- „
Katscher Lipót (Gräfenberg)	10.- „
Imre Mihályné (Déva)	2.- „
Dr. Stein Fülöp	10.- „
Perceiné-Kozma Flóra.....	10.- „
Gyűjtés taggyűlésen	16.- „
Risztics Ilona útján:	
Rudas Albert	1.- „
Hamburger Sándor	1.- „
Eddigi gyűjtésünk	2773.20 „
Összesen.....	2880,60 K.

OKTÓBERI MUNKATERV.

Október 4-én, hétfőn d. u. 5 órakor az áll. gyermekmenhelyben (X., Üllői-út 86.): Gyermekvédelmi értekezlet dr. Szana Sándor igazgatófőorvos vezetésével; a gyermekvédelmi munkára vállalkozók és a gyermekvédelem iránt érdeklődők minél számosabb részvételét kérjük. Találkozás az Üllői- és Orczy-út sarkán ½ órakor. Az értekezlet után a m e n hely megtekintése. Közlebbi felvilágosítást ad a gyermekvédelmi bizottság elnöke, S z i r m a y Oszkárné. (Telefon 37-43.)

11-én, hétfőn d. u. 6 órakor egyesületünkben: Testnevelési értekezlet, melynek tárgyai: 1. A testgyakorlás hatása a női szervezetre. Előadó: Győri Ilona dr. 2. Jelentés a sportcsoport részletes programjáról, új tagok főlvétele. Előadó: Berkesné M. Melanie. A sportcsoport tagjai 24-én d. e. 10 órakor a villamos vasút Húvösvölgy-végállomásánál találkoznak. A délelőtti kiránduláson, amelyről 1 óra után térünk vissza, szívesen látjuk minden tagtársunkat, családja felnőtt tagjaival és 6 éven felüli gyermekeivel; előzetes jelentkezést egyesületünkbe kér a sportcsoport előadója és vezetője.

18-án, hétfőn d. u. 6 órakor egyesületünkben: Szülői értekezlet, melynek tárgya: A karácsony hatása a gyermek lelkére. Előadó: Dirnfeld Janka. Belépődíj vendégeknek 40 fillér.

26-án, kedden d. u. 6 órakor az új városházán (IV., Váci-u. 62.): dr. jur. Annie de Waal, a berlini C e n trale für Jugendfürsorge tisztviselőjének népszerű előadása: Die Juristin auf dem Gebiete der sozialen Arbeit (A nő-jogász a társadalmi segítőmunka terén). Jegyek 2 K-ért, egyesületünk tagjainak 1 K-ért kaphatók a Bárd-féle színházjegyirodáknak és egyesületünkben.

SZEPTEMBERI KRÓNKA.

Tagértekezletünk a téli munkatervre vonatkozó indítványokat tárgyalta. Elsőnek Dirnfeld Janka mutatott rá arra, hogy az egész magyar társadalom mekkora indolenciával tűrte el a közelmúlt szörnyű gyermek-katasztrófáját, a csepeli robbanást és milyen barbár elvezettel gyönyörködik „művelt” közönségünk a gyermektermékekben, amelyek most már odajutottak, hogy a meghalás eljátszását is gyermekre bízzák. – Ügyvezetőnk jelenti, hogy a legutóbb említett kegyetlen játék ellen gyermekvédelmi bizottságunk tiltakozását jelentette be Nagy Endrének, a Modern Színház-cabaret igazgatójának. Hogy mennyire szükséges volt ez, leginkább abból tűnik ki, hogy még a munkásság lapja, a Népszava is a következő szavakban fejezte ki elragadtatását ezen az izgató produkción: „Nagy szenzáció volt a darab kis leány szerepében egy igazán parányi ember, aki azonban olyan értelmesen beszélt, öntudatosan és biztosan forgolódt a színpadon, hogy sok felnőtt megirigyelhetné. Derék és művészi kezdeményezés a kabarének ez a fajta gememesítése és kívánatos volna, ha Nagy Endre tovább járhatna ezen az úton, amelyen ilyen jó lépéssel elindult.”

Nagyon megnyugtató volt Nagy Endre válaszát amelynek fontosabb részei a következők:

„Legyen meggyőződve, hogy ugyanazokat az emberbaráti érzéseket – én is osztom. A gyermek arra való, hogy örüljön az életnek, punktum. Még csak arra sem hivatkozom, hogy ez a gyermek véletlenül egy kis emberséges ruhához és táplálkozáshoz jut itt kapott honorárium révén. Egyszerűen igazat adok Önöknek mindenben. A magam mentiségére csak annyit, hogy mohón iparkodtam egy íróársam munkáját színrehozni és iparkodásomban nem is jutott eszembe más momentum, mint ami tervem megvalósításában segíthetett. – Ezek után készséggel kijelentem, hogy a darabot leveszem a repertoárról, de mivel az technikailag csak akkor lehetséges, ha más darabot illeszthetek a helyébe: azt hiszem, 2-3 nap múlva lehetek csak abban a helyzetben, hogy ez elhatározásomat megvalósíthassam.”

A tagértekezlet örömdetés tudomásul vette a választ és elhatározta a gyermekmunka ellen tiltakozó gyűlés egybehívását, amelyre dr. RuffyPált, az áll. gyermekvédelem orsz. felügyelőjét, hívja meg az egyesület előadóul. – A tagértekezlet további folyamán Engelné K. Berta nagysurányi tagtársunk a politikai propaganda költségeinek előteremtésére tett indítványokat, hivatkozással az angol nők praktikus, ötletes eljárására. E téren a budapesti tagtársak-

nak szóval, a vidékieknek írásban Meller Ernőné ad útbaigazítást egyesületünkhöz intézett kérdésekre. – Sportsoport alakítását, rendszeres torna- és úszógyakorlatok, továbbá kirándulások rendezését indítványozta Berkesné M. Melanie, aki egyesületünk hivatalos óráin szívesen értekezik a testgyakorlásra jelentkező tagtársakkal. A sportsoport megalakítása alkalmából Melleré Miskolczy Eugénia a fiatal leányok érdekeinek felkarolását, testgyakorlási és nevelésügyi tevékenységünkbe meghívását indítványozta. Az értekezlet örömmel fogadta el és ügyvezetőnk kezdeményezésére oda bővítette ki az indítványt, hogy nevelésügyi „értekezleteket” tartsunk a tél folyamán. kifejezetten fiatal leányok számára. – A gyermekvédelmi bizottság október 4-én. dr. Szana Sándor igazgató-őorvos vezetése alatt az áll. gyermekmenhelyben fog megalakulni és azonnal munkához kezdeni. – Lelkes hangulatban, élénk munkakedvvel oszlott szét a tagértekezlet; mind a gyermekvédelmi munkára, mind a propagandisztikus tevékenységre és a testgyakorlásra számosan jelentkeztek.

A gyermekmunka ellen tiltakozó gyűlésünk nagy és komoly közönség – közötté az orosz cárné kiküldöttje, a magyar gyermekvédelmi intézményeket tanulmányozó Galitzin herceg, Hansen orosz államtanácsos kíséretében, továbbá sok tanító és tanítónő – jelenlétében folyt le. Dr. Ruffy Pál előadó azokra a mérhetetlen károkról mutatott rá, amelyeket a gyermek kenyérkereseti munkája okoz ott is, ahol nem végződik katasztrófával, mint a csepeli tölténygyár esetében. Megrendítő példáit sorolja fel azoknak a testi és szellemi gyötrelmeknek, amelyeket a munkaadók kínzásai okoznak a serdületlen gyermekeknek. Föltétlenül szükségesnek tartja, hogy a 15 éven aluli gyermekek mindennemű kereső munkától eltiltassanak és munkaerejük fejlesztése és épentartása biztosítsa a társadalom további munkáját. Az állami gyermekvédelem e téren is jó példával jár elől. Zigány Zoltán polg. isk. igazgató nem helyesli, hogy csupán a már megtörtént bajok orvoslására, a szüleitől már elhagyott gyermekek védelmére szorítkozik a gyermekvédelem. A szociálpolitika megelőzni igyekszik a bajt: jobb megélhetést biztosítson a szülőknek, hogy gondoskodhassanak gyermekeikről. E téren a szakszervezeti mozgalom sokkal többet tett, mint a legnagyobb szabású charitatív szervezetek s azért a gyermekvédelemnek egyik eszköze a gyülekezési és egyesületi szabadság biztosítása törvényhozás útján. Schwimmer Rózsa határozati javaslatot terjeszt elő, amelyet több módosítás után a gyűlés a következő formában fogad el:

A Feministák Egyesületének 1909 szept. 27-én az új városháza közgyűlési termében tartott gyermekmunka elleni tiltakozó gyűlésén résztvevő nők és férfiak – dr. Ruffy Pál min. tanácsos, az állami gyermekvédelem orsz. felügyelőjének előadása és az ahhoz fűződött vita alapján – határozatilag kimondják a következőket:

Gyermekvédelmi törvényhozásunk kiegészítésül eltiltandó

1. A 15 éven aluli gyermekek mindennemű kenyérkereső munkája. – bárminemű kivétel elismerése nélkül;

2. a 15 éven aluli gyermekek mindennemű művészi, avagy művészinek mondott nyilvános produkciója;

A leghatározottabban sürgetik az 1868. évi népoktatási törvényben foglalt, az iskolakötelezettségre vonat-

kozó rendelkezések szigorú végrehajtását és a 15. évig kiterjesztett általános iskolakötelezettséget.

Föltétlenül szükségesnek tartják: 1. a gyermekekre vonatkozó összes törvényes rendelkezéseknek egységes törvényalkotáshoz foglalását;

2. a gyermekvédelemre vonatkozó, nemzetközi érvényességű törvényes megállapodásokat.

Követelik végül a nők aktív és passzív választójogát, mert a gyermek mai kizsákmányolása csakis akkor lesz megszüntethető, ha a nők, az anyák közvetlen felelősségteljes befolyást nyernek az állam ügyeinek vezetésébe.

Dr. Szana Sándor, a budapesti állami gyermekmenhely igazgatója, tiltakozik az ellen, hogy az állami gyermekvédelmet, ezt a szociálpolitikai alkotást, a régi szabású charitatív intézmények közé sorolják. A gyermekmunka pszichikai hatása és a gyermeknek kriminalitásra hajlamosság közötti összefüggést magyarázza: az agyvelő egyoldalú gyakorlása megakadályozza a harmonikus fejlődést, destruktív hatással lehet az egyéniségre. Az új ipartörvénytervezet hibáira utal: 12 éves dolgozó gyermekekről van benne szó, a megszokott tanoncok erőszakos visszavezetését rendeli el. stb. Ennek törvénné válnia nem szabad. – Kelemen középisk. tanár a társadalom szempontjából tartja nagyon károsnak a gyermekmunkát) társadalmi úton, az ipartestületek vezetői útján kellene a tanoncok sorsán segíteni. – Répay Dániel tanítónőképző-intézeti tanár nevelésügyi kérdésnek tekinti a gyermekvédelmet s azért több részt kér a pedagógusok munkásságának a menhelyek vezetésében. Az állami gyermekmenhelynek iskolába, nem tanonckodásra kell küldenie a 12-15 év közti gyermekeket. – Dr. Márkus Dezső a közönség befolyását kívánja érvényesíteni a tanoncok javára; a házi fegyelem joga minden téren megszüntetendő. – Krantz Petemé székesfőv. tanítónő a háztartási iskolákban kívánja a leányokat a háztartásra és gyermeknevelésre előkészíteni. – Glücklich Vilma a leányok tanonckutatását ugyanolyan szakszerűen kívánná szervezni, mint a fiúkéét. Egyik speciális szak lehetne a háztartási munka. – Dr. Engel Sigmond nem tartja kívánatosnak a gyermekekre vonatkozó törvények egységes kodifikációját. Szerinte a férfimunkás bérét oly mértékben kell fokozni, hogy a nő és gyermek munkája fölöslegessé váljék. – Ügyvezetőnk kifejti, hogy egyrészt a kultúra sem nélkülözhetné a nő munkáját, másrészt a méltányosság meg nem engedné, hogy egy ember egész családjáért dolgozzék, míg felnőtt, egészséges emberek nem gondoskodnának saját létfenntartásukról. – A határozati javaslat elfogadása után az ülést bezárta.

A patronage-kongresszusra, amely szeptember 10. és 11-én folyt le, képviselőül Glücklich Vilmát és dr. Márkus Dezsőt küldte ki egyesületünk. Mindketten a preventív intézkedések és a munkanélküliség gyors és hatásos orvoslása mellett emeltek szót; foglalkoztató műhelyeknek, centrális tudakozó irodákkal kapcsolatos szakegyesületi munkaközvetítés néfc létesítését sürgették és az ipari gyermekmunkának, a gyermekprodukcióknak és a prostitúció rendőri szabályozásának veszedelmes következményeit ecsegették. Dr. Márkus Dezső a büntetlen előélet kövételében elkövetett túlzásokra utalt és a hatóságok részéről is szükségesnek jelentette ki, hogy nagy egyéni felelősséggel nem jár, tisztán testi munkával járó alkalmazásoknál tekintsen el ettől a feltételtől. A kongresszus egész lefolyása a felekezetiesség jegyében állott és pozitív munkára semmiféle reményt nem nyújtott.

**Külföldi megítélés-
kat és értékelése-
ket nem küldünk.**

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESÍTÉSEI.

Postatak. 17764.
TÉLEFON 80-75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrássy-út 83.

Az egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot.

Tanfolyamaink. Magyar és német gyorsítási tanfolyamaink már megkezdődtek; a német és angol nyelvi tanfolyamok október elején veszik kezdetüket. Ugyancsak október havában kezdjük meg a könyvviteli tanfolyamot is.

Kellő számú jelentkezés esetén kereskedelmi számtanból és közgazdaságtanból is nyitunk kurzusokat.

Ingyenes tanfolyam. Választmányunk elhatározta, hogy az egyre jobban nyilvánuló szükséglet kielégítésére német kereskedelmi levelezési tanfolyamot nyitunk ama tagtársaink számára, akik a német nyelvben már bírnak némi jártassággal. Ezt a tanfolyamot egyesületünk minden rendes tagja díjtalanul látogathatja. Felhívjuk rá német kurzusaink végzett növendékeinek figyelmét. Jelentkezéseket a felsorolt összes tanfolyamokra október 10-ig fogad el a titkárság.

Német nyelvből tehát ezúttal három tanfolyamot nyitunk és pedig egyet kezdők, egyet haladók számára és egy díjtalan kereskedelmi levelezési tanfolyamot. A tanítás mind a három német tanfolyamon, a tagtársak kívánságára, esetleg kivételesen este 8-9 óra között történhet.

Ezeket tehát legerősebben elfoglalt tagtársaink is részt vehetnek.

Összejövetelek: 10-én, vasárnap d. e. a Nemzeti Szalon megtekintése. Találkozás a Szalon előcsarnokában pontosan 10 órakor. Mérsékelt árú belépő jegyekről az egyesület gondoskodik.

17-én, vasárnap a székesfővárosi kenyérgyár megtekintése. Találkozás d. e. 9 órakor az egyesületben.

20-án, szerdán este Vs9 órakor vitaest az egyesületben.

24-én, vasárnap kirándulás a budai hegyekbe. Találkozás d. e. 9 órakor az egyesületben.

27-én, szerdán este 1/29 órakor vitaest az egyesületben.

Szerdai összejöveteleink. A tavasszal nagy sikerrel bevezetett szerdai vitákat az ősz beálltával folytatni kívánjuk. Első ilyen vitaesténk 20-án lesz az egyesületben (I. fent). A vitát Glücklich Vilma előadása vezeti be. Ezekre az összejövetelekre egyesületünknek úgy rendes, mint kültagjait szívélyesen meghívjuk és elvárjuk, hogy a vitákban való élénk részvételükkel hozzájárulnak a megvitatásra kerülő kérdések tisztázásához. Belépő vagy ruhátári díj nincs.

Üdülőttelep. Augusztus végén hazatértek balatonlellei üdülőttelepünk utolsó lakói. Mindazokat a tagtársainkat, akik az idén a telepen tartózkodtak együttes megbeszélésre hívtuk össze, melynek során ismét meggyőződünk arról, hogy a telep minden tekintetben megfelelt a hozzá fűzött várakozásoknak. Igénybe vette a telepet az idén 28 tagtársunk, összesen 441 napon át. A jelentke-

zések augusztus második felére annyira felszaporodtak, hogy pótszobát kellett bérelni. Tagtársaink a telepen egytől-egyig pompásan érezték magukat és felüldülve, megerősödve tértek vissza. A jövő évi üdülőttelep minél célsebb elhelyezésével már most foglalkozik üdülőttelepbizottságunk. Az üdülőttelep javára az elmúlt hónapban a következő adományok folytak be: Molnár Béla 1 K, N. N. 5 K, Stern Frida 15 K, Steiner Riza 15 K, Nemessányi Bella 2 K.

További adományok. N. N. az egyesület tartalék-alapja javára 25 K-át, Stein Amália az egyesület segély-alapja javára 4 K-át adományozott, Blumgrund Janka pedig ismét befizetési lapokat gyűjtött.

Téli munkaprogramm. Akinek a munkaprogrammra nézve kívánságai vagy indítványai vannak, legyen szíves azokat a szerdai vitaesték keretében előterjeszteni.

Szeptemberi krónika. Az elmúlt hónapban két választmányi és több bizottsági ülést tartottunk. A választmány tudomásul vette az augusztusi hajókirándulásról szóló jelentést, és köszönetet mondott egyesületünk jegyzőjének, Taubner Margitnak, akinek aktuális strófái nagy mértékben hozzájárultak a hangulat emeléséhez. Felvettünk az egyesületbe 64 rendes és 1 pártoló tagot. Az egyesület érdekeit sértő magaviselet miatt kizártunk 1 tagot. Elhelyezés volt 75. Munkásságunkat az elmúlt hónapban leginkább a tanfolyamok szervezése vette igénybe. A főváros tanácsa tanfolyamaink céljaira ismét három tantermet engedett át Schuller Alajos igazgató úr jóakaró véleményezése alapján.

Könyvtárórák minden hétfőn és csütörtökön este 7-8 óráig. A könyvtár díjtalanul áll tagtársaink rendelkezésére.

Női felső kereskedelmi iskolák. Említettük már, hogy Marosvásárhelyen internátussal egybekötött felső kereskedelmi leányiskola nyílt meg az idejű iskolaév elején. Pozsonyban is megnyitották az ottani kereskedelmi és iparkamara kezdeményezésére létrejött női felső kereskedelmi iskolát. Itt említjük meg, hogy meg, hogy a IV. kerületi Gróf Károlyi-utcai kereskedelmi szaktanfolyamon is megnyílt a továbbképző kurzus. – Örömmel regisztráljuk ezeket a híreket, mert bár lassan, de teljesülni látjuk benne programunknak a szakoktatásra vonatkozó sarkalatos pontját: a fiúkéval teljesen egyenlő kiképzést.

Állami tisztviselők kongresszusa. Az állami tisztviselők szeptember végén Kolozsváron kongresszust tartottak. A kongresszusnak tudomásunk szerint nem volt női résztvevője, ami az állam nőalkalmazottainak teljes szervezetlenségében leli magyarázatát. Annál nagyobb

elismerés illeti meg a kongresszus rendezőségét, mert határozataiban több helyen kifejezetten hangsúlyozza a kongresszus, hogy fizetésrendezések stb. tekintetében teljesen egyforma elbánást kíván a férfi és nőtisztviselők részére.

Irodai kötetnyek,
karvédők **és téli reform alsókban dúsan felszerelt**
raktárt tartók. Löwenberger Károly
Budapest, VI., Váci-Körút 21. szám.

Szombathely.

Szeptember 15-iki választmányi ülésünk 2 rendes és 3 kültag felvételével vette kezdetét. Majd az októberben megkezdődő német, gyorsírási és könyvviteli tanfolyamok vezetőinek megválasztásával foglalkozott. A tanfolyamok sikerét előre is biztosítja, hogy az előadók mind kiváló szakemberek. Az egyes tárgyakat heti két órán adják elő; az órarend összeállításával most foglalkozik a tanügyi bizottság. A tanfolyamokra jelentkezni még mindig lehet a titkárnál.

A téli program megállapításánál elhatároztuk, hogy minden hónapban egy háziestélyt tartunk, melynek központja minden esetben egy-egy irányunkat és eszméinket szolgáló, komoly tárgyú előadás legyen. Ezenkívül egy-két zeneszám, szavalat vagy humoros előadás egészítse ki az est műsorát, amelynek keretében a komoly témát kedvelő, tanulni vágyó, valamint a szórakozni kívánó közönség egyformán megtalálja az ízlése szerinti számot.

Végül a rendes tagok jelentékeny csapatának kívánóságát teljesítette a választmány azon határozatával, hogy a téli hónapok folyamán, minden „utolsó vasárnapon” társalgási délutánt tartunk, vagyis olyan összejevetelt, melynek előre megállapított programja nem lesz, hanem ki-ki, teljesen otthon érezvén magát az egyesületi helyiségben, azzal tölti idejét, ami neki legjobban esik. Zongora és könyvtár egyaránt rendelkezésére áll ilyenkor a tagoknak. Tea és sütemény felszolgálására a háznagy mellé beosztott 2-2 segítség felváltva vállalkozik. Ezen társalgó délutánokon belépődíj nem lesz s a rendes és kültagok vendégeikkel együtt szívesen láttatnak. Az első ilyen délután október 31-én lesz; Fürst Ilus és Kohn Lenke voltak szívesek a háznagy teendőiben való segítkezést vállalni.

Az idei első háziestélyt október 16-án tartjuk a polgári leányiskola nagytermében este fél 9 órakor. Részletes programját majd annak idején a helyi lapokban közöljük. Előre csak annyit árulunk el, hogy Szabados Klotild, a Nőtisztviselők Országos Egyesületének alelnöke kilátásba helyezte, hogy ezen háziestély keretében tartandó előadás céljából körünkben megjelenik.

TROMBITÁS ERZSI.

Temesvár.

Egyleti életünk szeptemberben szépen fellendült. Vasárnap délelőttöként mind több és több tagtársunk keresi fel az irodai helyiséget, ahol nagy örömmre kezdi magukat otthonosan érezni. De nemcsak az alapítók pártolják egyesületünket, hozzájuk mindig több új tag csatlakozik.

Tanfolyamunk újabb sorozatát 18-án kezdtük meg a gépiró kurzussal, amelyet mint már megírtuk, Tenner Dóra tagtársunk vezet.

Szeptember 22-én bizottsági gyűlést tartottunk egy Temesváron felállítandó női kereskedelmi iskola érdekében.

Az 5 órai teánkra is megtettünk minden előkészületet és az első hűvös vasárnap délután, amikor már jól esik szobában lennünk, megtartjuk a megnyitó kedélyes összejevetelt. Erre a napi sajtó útján hívjuk fel majd kartársaink figyelmét és akkor közöljük a részletesebb programot is.

LUKÁCS MARGIT, alelnök.

Arad.

A megoldatlan helységkérdés szeptemberben is hátráltatta munkánkat, úgy hogy egyelőre októberre csak német levelezési és gyorsírási tanfolyamot tervezünk. A kezdet nehézségein még mindig nem estünk túl egészen, de bízunk tagtársaink érdeklődésében, amely remélhetőleg hamarosan teljesen megszilárdítja egyesületünket. Hiszen mindenki a saját érdekét szolgálja, ha az egyesület céljait mozdítja elő. Tagok szerzését és a tagdíjak pontos befizetését kérjük.

Nagyvárad.

Egyesületünk újraélesztését a legközelebb megtartandó közgyűléstől várjuk. Az elnökséget, tisztikari- és választmányi állásokat olyan személyiségek vállalták, akiktől az egyesületünk fennállása óta mulasztottak pótlását és munkánk gyors fejlődését várhatjuk.

Lakáscímeke változása azonnal bejelentendő!

Szerezzünk minél több tagot egyesületünknek, mert minden szervezetlen nőtisztviselő rontja munkánk eredményét!

Terjesszük lapunkat, hozzunk minél több hirdetést. A hirdetésszerzést a kiadóhivatal jól díjazza.

Támogassuk bevásárlásainkkal lapunk hirdetőit!

Pártoljuk a hazai ipart
nocsak szóval, hanem
tettel is! Használjunk

„Hungária” írógépszalagot

melynek minősége kifogástalan, gyártja
HERCZEG és GEIGER vegyészeti gyára
Budapest, VIII. ker. Mária-utca 13. mx.